

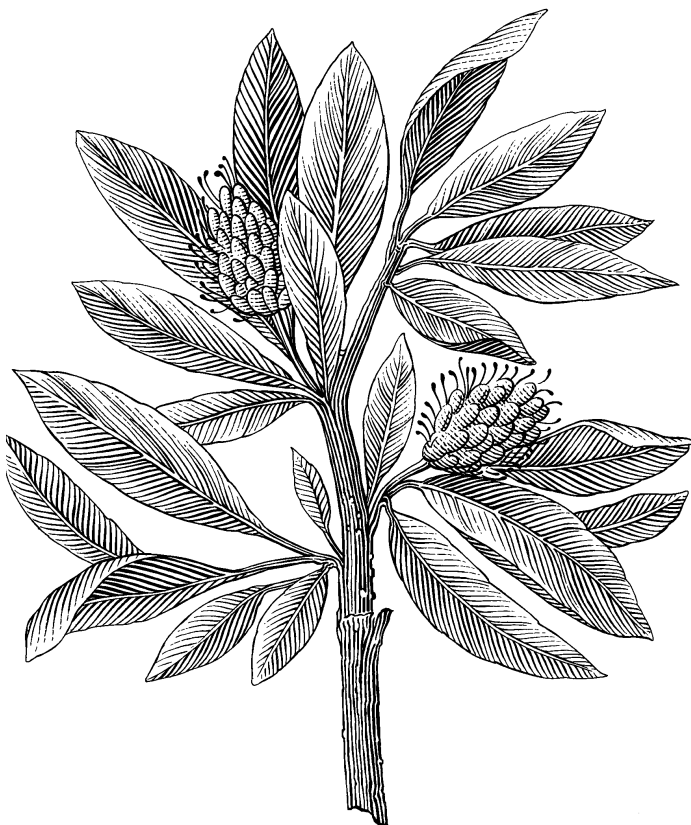
”Det är en kulturell tradition att hålla
på med friluftsliv”

*-En studie om hur universitetslärare anser att kultur-
traditioner påverkar friluftsupervisningens innehåll i äm-
net idrott och hälsa*

Fredrik Henriksson & Anton Karlsson

Examensarbete 4IDÄ2E

15 Högskolepoäng

Datum: 2017-01-21
Handledare: Katarina Schenker
Examinator: Göran Gerdin

Abstract

Syftet med studien är att undersöka hur företrädare i form av lärare vid idrottslärarytbildningar ser på Sveriges kulturtraditioner och dess påverkan i relation till friluftsliv i utbildningen. Studien utgår från en kvalitativ metod som bygger på semistrukturerade intervjuer med sju olika universitetslärare från olika universitet. Studiens resultat har analyserats utifrån Nyinstitutionell organisationsteori och begrepp som regulativa-, normativa- och kulturella villkor samt isomorfism.

Resultatet synliggör att respondenterna har en likartad bild av vilket innehåll och vilka kulturtraditioner som bör behandlas i friluftslivundervisningen. Av resultatet framkommer även att denna samstämmighet bygger på Sveriges starka kulturtraditioner i friluftsliv, vilka har ett starkt fäste inom de specifika institutionerna. Vidare framkommer att respondenterna anser att kulturtraditionerna som finns i Sverige gynnar den utbildning och undervisning som bedrivs. Kulturtraditionerna ses som den centrala kärnan i det svenska friluftslivet, både utifrån ett samhällsperspektiv och undervisningsperspektiv.

Respondenterna anser även att friluftslivundervisningen som bedrivs i dagens grund- och gymnasieskola är av varierande kvalité men att lärare i idrott och hälsa bör inrikta friluftslivundervisningen på närområdet, med fokus på allemansrätten, ett grundligt friluftsliv och skapa förutsättningar för eleverna att känna sig trygga i friluftsmiljöer. Respondenterna synliggör även att friluftslivundervisningen blir lidande av olika organisatoriska faktorer eftersom momentet friluftsliv upplevs tidskrävande.

Nyckelord: Idrott och hälsa, Lärarytbildning, Universitetslärare, Nyinstitutionell organisationsteori

Innehållsförteckning

1. Inledning	8
2. Syfte och frågeställningar	10
3. Bakgrund	11
3.1 Friluftslivets historia och kulturtraditioner	11
3.2 Friluftsliv i lärarutbildning	13
3.3 Friluftsliv i skolan.....	14
4. Tidigare forskning	17
4.1 Friluftsliv i lärarutbildningen för idrott och hälsa	17
4.2 Friluftsliv som ämne i skolan.....	18
4.3 Friluftsliv – En kulturtradition	20
4.4 Sammanfattning av tidigare forskning.....	21
5. Teoretiskt perspektiv	23
5.1 Organisationer och institutioner	23
5.1.1 Organisationer	23
5.1.2 Institutioner	23
5.2 Nyinstitutionell organisationsteori.....	24
5.2.1 Regulatoriska villkor.....	25
5.2.2 Normativa villkor.....	25
5.2.3 Kulturella villkor.....	25
5.2.4 Isomorfism	26
6. Metod	27
6.1 Kvalitativ och kvantitativ forskning	27
6.2 Val av metod.....	27
6.3 Urval.....	28
6.4 Presentation av intervjuguide.....	28
6.5 Intervjuer med universitetslärare i friluftsliv	28
6.6 Genomförande.....	29
6.7 Validitet och reliabilitet.....	29
6.8 Etiska aspekter	30
6.8.1 Informationskravet.....	30
6.8.2 Samtyckeskravet.....	30
6.8.3 Konfidentialitetskravet.....	30
6.8.4 Nyttjandekravet	31
7. Resultat och analys	32
7.1 Respondenternas erfarenheter	32
7.2 Hur beskriver och motiverar universitetslärare som undervisar i friluftsliv vid idrottslärarutbildningar utbildningen i friluftsliv?.....	32
7.2.1 Friluftslivsutbildningens innehåll	32
7.2.2 Motivering av innehåll	36
7.2.3 Analys	38
7.3 Vilken betydelse har de svenska kulturtraditionerna inom friluftslivsutbildningen enligt universitetslärarna?	40
7.3.1 Kulturtraditioner.....	40
7.3.2 Betydelsen av kulturtraditioner i friluftslivsutbildningen	41
7.3.3 Analys	43
7.4 Hur ser universitetslärare som undervisar i friluftsliv vid idrottslärarutbildningar på friluftslivundervisningens innehåll i skolan?	44
7.4.1 Friluftslivundervisningens utmaningar i skolämnet	44

7.4.2 Lärares undervisningskunskaper i friluftsliv	45
7.4.3 Friluftsupervisningens innehåll.....	46
7.4.4 Analys	47
8. Diskussion	50
8.1 Resultatdiskussion.....	50
8.1.1 Hur beskriver och motiverar universitetslärare som undervisar i friluftsliv vid idrottslärarutbildningar utbildningen i friluftsliv?	50
8.1.2 Vilken betydelse har de svenska kulturtraditionerna inom friluftsupisningen enligt universitetslärarna?.....	51
8.1.3 Hur ser universitetslärare som undervisar i friluftsliv vid idrottslärarutbildningar på friluftslivundervisningens innehåll i skolan?.....	53
8.2 Vidare forskning.....	55
8.3 Metoddiskussion	55
8.4 Konklusion	56
Bilaga A –Styrdokument.....	65
Bilaga B – Intervjuguide	67
Bilaga C – Intresseförfrågan.....	69

Förord

Vi vill framföra ett tack till de personerna som har möjliggjort denna studie. Framförallt vill vi tacka universitetslärarna som tagit sig tid och med stort intresse medverkat i samtalen kring friluftsliv. Dessa samtal har givit oss som framtida lärare många nya perspektiv och kunskaper om friluftsliv och friluftsupervisning. Nästa stora tack vill vi tilldela vår handlare Katarina Schenker som genom hela arbetet har visat stort intresse och tro på vår studie. Din konstruktiva feedback har varit guld värd.

Växjö, den 21 januari 2017

Fredrik Henriksson & Anton Karlsson

1. Inledning

Under vår egna uppväxt har friluftsliv alltid varit ett stort intresse eftersom vi båda har växt upp i familjer där friluftsliv i olika former har upplevts som en självklarhet. Det har varit allt från vinterfriluftsliv till vistelse i Sveriges vackra skärgård, med fokus på både aktivitet och rekreation. Detta har medfört att vi har väldigt goda erfarenheter av friluftsliv, vilket idag återspeglas sig i våra värderingar och vår syn på vad friluftsliv kan vara. Genom vår lärarutbildning har vi genomfört ett bra och spännande friluftsliv, där vi har fått vara med om flera goda lärotillfällen.

Problematiken som synliggjorts är att innehållet i friluftslivsundervisningen är otydligt framskrivet och väldigt tolkningsbart. Utifrån vår tidigare studie om bedömning och betygsättning i grund- och gymnasieskolans friluftslivsundervisning synliggjordes att kulturtraditionerna var en viktig och gemensam nämnare för undervisningens innehåll. Detta har medfört att vi har börjat reflekterat över är vilket inflytande Sveriges starka kulturtraditioner har på den undervisning som vi möter i lärarutbildningen.

Momentet friluftsliv har en lång kulturtradition i lärarutbildningen för blivande lärare i idrott och hälsa och än idag ges friluftslivsmomentet ett stort utrymme. Timken och McNamee (2012) belyser de kulturella traditionernas inflytande på lärarutbildningen och ifrågasätter det innehåll som genomförs. Av tidigare forskning framkommer även att lärarutbildningen bygger på en kultur där innehållet sällan utmanas eller ifrågasätts, istället finns det från början ett samförstånd inom organisationen vilket innehåll som bör behandlas (Larsson, 2009). Vidare framkommer det även att utformningen av den friluftslivsundervisning som bedrivs i Norden som i övriga världen ofta bygger på den kultur och de traditioner som finns av friluftsliv i det specifika landet. Detta samtidigt som ländernas politiska och filosofiska idéer kan spela en avgörande roll för vilket innehåll och vilka metoder som premieras i friluftslivsundervisningen (Kvaløy, 1970, 1978; Næss, 1974; Tordsson, 1993). Vidare framkommer det även att friluftslivet i exempelvis Nya Zeeland, Australien och Danmark har tagit en ny inriktning de senaste åren och idag ofta präglas av ett friluftsliv som inriktar sig mot äventyr och utmaningar (Andkjaer, 2012). Dock finns det flera forskare som ställer sig kritiska att definiera detta som friluftsliv, inte minst utifrån ett undervisningsperspektiv där syftet är att undervisa och utbilda kompetenta lärare i idrott och hälsa (Brown & Fraser, 2009; Lynch & Moore, 2009). Forskning visar dock att lärarutbildningen i Sverige har en stark ambition att utbilda framtida duk-

tiga lärare, men det som synliggjorts är bristen på ifrågasättande av de normer, värderingar och traditioner som utgör den centrala kärnan för vilket innehåll som genomförs i lärarutbildningen (Larsson, 2009).

Momentet friluftsliv har sedan införandet av de nya kurs- och ämnesplanerna fått ett allt större inflytande i både grund- och gymnasieskola (Skolverket, 2011a, 2011b). Trots detta visar vår tidigare studie om vad som undervisas, bedöms och betygsätts i skolans friluftsliv, att dagens lärare i idrott och hälsa fortfarande upplever momentet friluftsliv som otydligt framskrivet och väldigt tolkningsbart. Dock synliggjordes att kulturtraditionerna var en viktig och gemensam nämnare för undervisningens innehåll. Samtliga lärare ansåg att skoldefinitionen av friluftsliv främst var skyldigheten att föra vidare Sveriges starka som historiska kulturarv (Henriksson, Karlsson, 2014).

Vi båda värnar om det svenska friluftslivet, både som samhällsfenomen och utifrån ett undervisningsperspektiv, och upplever att något så enkelt som att vistas i naturen och bedriva friluftsliv bör ses som allt viktigare i dagens stillasittande samhälle. Därav anser vi det högst relevant att undersöka vilket inflytande Sveriges kulturtraditioner har på friluftsliv undervisningen och hur dessa påverkar det pedagogiska lärandet.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka och skapa en fördjupad förståelse för hur företrädare i form av universitetslärare vid idrottslärarutbildningar ser på kulturtraditioner i relation till friluftsliv i undervisningen. För att möjliggöra studien och dess syfte har tre frågeställningar utformats:

Frågeställningar:

- Hur beskriver och motiverar universitetslärare som undervisar i friluftsliv vid idrottslärarutbildningar utbildningen i friluftsliv?
- Vilken betydelse har de svenska kulturtraditionerna inom friluftsutbildningen enligt universitetslärarna?
- Hur ser universitetslärare som undervisar i friluftsliv vid idrottslärarutbildningar på friluftslivundervisningens innehåll i skolan?

3. Bakgrund

Detta kapitel kommer behandla friluftslivets historia och dess kulturtraditioner. Vi kommer även att beskriva och presentera momentet friluftsliv och dess framväxt inom såväl lärarutbildningen som i grund- och gymnasieskolans ämne idrott och hälsa.

3.1 Friluftslivets historia och kulturtraditioner

För att möjliggöra en fördjupad förståelse för hur det svenska friluftslivets kulturtraditioner kan ha kommit att påverka utbildningen i friluftsliv, bör en historisk återblick av begreppet friluftsliv presenteras. Genom att undersöka friluftslivets historia och dess samspel med den dåtida samhällssituationen utifrån olika perspektiv, möjliggörs en bild av hur det kan ha kommit att påverka och samverka med både lärarutbildning som skolundervisning i friluftsliv. Tillbakablicken kommer att ta utgångspunkt ur studier och forskning som behandlar hur friluftsliv har förändras och hur det genom tid samverkat med olika utbildningsväsen i Sverige.

Friluftslivets traditioner i Skandinavien grundar sig i olika värden som enkelhet, människans förhållande till naturen och individens möjlighet till att leva och bo i naturen. Värdet syftar till att ta del av friluftsliv utifrån olika perspektiv och skapa kunskaper i att se friluftsliv utifrån ett större sammanhang, där bland annat människor kan ses av betydelse (Bentsen, Andkjær & Ejby-Ernst 2009).

Friluftsliv kan ses och upplevas utifrån framförallt två perspektiv, dels som ett naturlandskap för de som bara vill vara ute i naturen och njuta av tillvaron. Vidare kan friluftsliv även ses och upplevas som ett kulturlandskap för de individer eller utbildningar som vill uppleva och utöva de kulturella traditioner som synliggörs genom begreppet friluftsliv (Fredman & Hedblom, 2015). Inom begreppet friluftsliv framkommer det flera olika traditioner och friluftsansaktiviteter som framförallt nyttjas och genomförs utan krav på prestation. Framförallt handlar de svenska kulturtraditionerna om vandring i skog eller fjäll, paddling i olika miljöer samt olika sorters vinterfriluftsliv. Fredman och Hedblom (2015) skriver även att de människor som idag bedriver friluftsliv i Sverige framförallt ägnar sig åt aktiviteter som motsvarar de kulturtraditioner inom friluftsliv som tidigare nämnts.

Begreppet friluftsliv sträcker sig långt tillbaka i Sveriges historia. Under tidigt 1700-tal inträffade det som har kommit att kallas den ”gröna vågen”, vilket innebar att naturen kom att ut-

göra en viktig del i dåtidens samhälle och människors möjligheter till återhämtning samt aktivering av kropp och själ. Tidigare hade naturen upplevts som skrämmande och förknippats med osäkerhet och fara, men utgjorde under 1700-talet en plats där hälsofrämjande aktiviteter som vandring, besök i parker och nyanlagda badhus utgjorde de primära friluftaktiviteterna. Dessa ”friluftaktiviteter” nyttjades dock främst av den högre samhällsklassen och bemedlade personer under 1700-talet eftersom det både ansågs exklusivt och krävde goda ekonomiska förutsättningar (Sandell & Sörlin, 2008).

Först under 1800-talet kom friluftsliv att bli populärt och tillgängligt för de lägre samhällsklasserna vilket bland annat var ett resultat av industrialisering och urbanisering, men framförallt av uppkomsten av flera naturfrämjande organisationer. Däribland Svenska Turistföreningen (STF) och Friluftfrämjandet, vilka bedrev olika aktiviteter som behandlade innehåll som vi än idag karakteriserar som friluftsliv. Under samma tid inföll den andra ”gröna vågen”, vilket innebar att konstnärer och författare började att utnyttja naturens skönhet och dess miljö. Intresset för den vilda naturen ökade samtidigt som föreningslivet började ta fart. Dessa lokala föreningar inriktade sig på olika friluftaktiviteter som orientering, skridskor och skidåkning (Backman, 2004a; Sandell & Sörlin, 2008).

Under 1930-talet medförde industrialiseringen och urbaniseringen ett ökat välstånd i de skandinaviska städerna och skapade bättre förutsättningar för den breda allmänheten att bedriva friluftsliv. Flertalet människor fick bättre arbetsförhållanden och mer fritid, vilket följdes av den ”tredje gröna vågen” under 1950-talet, där intresset för miljö- och naturfrågor blev allt större. Allmänheten fick ta del av friluftsliv utifrån nya perspektiv genom media och politik, där bland annat välfärden diskuterades utifrån ett miljöperspektiv (Backman, 2004a, Backman, 2010). Samtidigt byggdes vandrarhem, campingplatser och utbudet av vandringsleder runt om i Sverige ökade drastisk. Under 1960-1970-talet blev tillgången till friluftsliv i närområdet allt bättre. Motionscentraler och friluftsgårdar byggdes i närheten av städerna vilket ökade tillgängligheten att bedriva friluftsliv. Vanliga friluftaktiviteter som låg i anknytning till motionscentralerna och friluftsgårdarna var aktiviteter som paddling, vandringsleder och skidspår (Sandell & Sörlin 2008). År 1974 beslutades även allemansrätten som lagtext, vilket kom att utgöra en viktig milstolpe för friluftslivet och dess utveckling i Sverige. Än idag ses allemansrätten som unik och skapar otaliga möjligheter till att bedriva friluftsliv i Sverige (Sandell & Sörlin, 2008).

3.2 Friluftsliv i lärarutbildning

I dagens lärarutbildning inom idrott och hälsa ses ett traditionellt friluftsliv som en självklarhet, samtidigt som utbildningar regleras av styrdokument och utbildningsplaner som formar utbildningen efter olika historiska anor. Dessa historiska anor bygger på föreställningar och värderingar som genom tid utgjort en värdefull kunskap, vilket medför att utbildningens utformning förmedlar en kultur som ”sitter i väggarna”. Denna kulturtradition produceras och reproduceras vilket medför ramar för vad som ses som giltigt kunskap, inte minst i momentet friluftsliv (Larsson, 2009). När friluftsliv växte fram som en samhällsföreteelse under början av 1900-talet introducerades även ett koncept som kunde liknas vid friluftsliv på gymnastiklärarutbildningen GCi (Gymnastiska Centralinstitutet) i Stockholm, även om traditionella aktiviteter som skidåkning och skridskoåkning redan en del av utbildningen.

Vid mitten av 1950-talet kom dock nya aktiviteter att introduceras i utbildningen som orientering, bollspel, friidrott och simning, men framför allt kom olika vintersporter där ledarskap ställdes i fokus att utgöra en stor del. Syftet var bland annat att utveckla de individuella färdigheterna, samtidigt som gymnastiklärarstudenterna skulle få kunskaper om säkerhet vid exempelvis skidaktiviteter i fjällmiljö. Vid GIH (Gymnastik och idrottshögskolan) i Stockholm år 1977 blev friluftsliv för första gången ett eget kunskapsområde för lärarutbildningen i idrottsämnet, där undervisningen i friluftsliv fick ett allt större utrymme. Under 1980-talet innehöll utbildningens friluftsliv fortfarande aktiviteter som att paddla kanot, bedriva vandringar och utflykter under olika årstider. Dock begränsades undervisningen i friluftsliv genom att antalet undervisningstimmar i momentet reducerades men den starka vintersportstraditionen behölls (Backman, 2010).

Under 1990-talets idrottslärarutbildning erbjöds olika akademiska poäng gällande friluftsliv, men även utifrån vilket innehåll i friluftsliv som studenten ville specificera sig i (Schantz & Silvander 2004). Vanligt förekommande var även begrepp som sommar- och vinterfriluftsliv, där ett innehåll relaterat till årstiderna premierades. Dock genomfördes stora delar av detta friluftsliv i olika miljöer långt från universitet eller högskolan, exempelvis den exklusiva vinterutbildningen som ofta genomfördes i svenska eller norska fjällmiljöer (Backman, 2010).

Det exklusiva friluftslivet utgör fortfarande en kärna i friluftslivundervisningen på lärarutbildningen för idrott och hälsa. Detta synliggörs genom både strapatsrika och resurskrävande expeditioner där upplevelse och äventyr centraliseras, vars innehåll sällan går att genomföra i

den traditionella skolundervisningen. Det medför att flera lärare ser det som omöjligt att genomföra utifrån tidsaspekten som kunskapsmässiga perspektiv, vilket leder till att undervisningen i friluftsliv riskerar att marginaliseras (Larsson, 2013).

3.3 Friluftsliv i skolan

Friluftsliv är ett begrepp som nämns tidigt i skolans läroplaner och kursplaner. Ser man tillbaka i tiden synliggörs begreppet friluftslivets inträde i Läroverksstadgan redan 1905. Då som en instruktion för antal friluftslivsdagar per termin där tanken var att öka rekreationen och försöka motverka det ökande stillasittandet som uppstod i samband med att läsåren blev längre (Lundvall, 2011).

Friluftsliv var inte bara ett sätt att få eleverna att röra sig mer, utan det skapade även något som kom att kallas för friluftsdagar. Dessa dagar skulle innebära att rektorn ställde in alla lektioner under hela eller halva dagen för att främja friluftsliv. Exempelvis vandringar, historiska och naturvetenskapliga exkursioner där skolan skulle vara involverad. Dock var främsta målet att eleverna skulle vara ute och röra sig i den specifika miljön. I styrdokumentet som framkommer under 1950-1960-talet behandlades inte friluftsliv som begrepp, istället hänvisades det till olika sorters utomhusaktiviteter som skridskor, orientering eller längdskidåkning. Däremot förväntades läraren dela upp friluftsliv mellan olika lektioner eller friluftsdagar eftersom friluftsliv upplevdes vara en tidskrävande utomhusaktivitet (Backman, 2004).

Friluftsliv som begrepp uppkommer för första gången i Lgr 80 där ämnet blir då ett av huvudmoment, tillsammans med orientering, samt ett mål som ska uppfyllas:

Under vistelse i naturen skall eleverna skaffa sig kunskaper om friluftsliv, få förståelse för den ekologiska balansen samt lära sig att ta ansvar för naturen och utnyttja den rätt för rekreation och friluftsliv.

(Skolöverstyrelsen 1980, s. 90.)

Sammanläggningen av orientering och friluftsliv innefattar samma rörelser och innehåll vilket gör det svårt att skilja de två aktiviteterna åt. Innehållet i momenten kopplar samman i allt ifrån olika orienteringsövningar till friluftsteknik, rätt klädsel för utevistelser samt naturvett. Det övergripande tema som tydliggörs är användning av karta, kompass och utflykter samt vandringar i olika årstider (Backman, 2004). Hopslagningen av orientering och friluftsliv framkommer även i 1987- års läroplan för gymnasiet, vilken beskriver en bredd av aktiviteter i naturen som innefattar både motionsaktiviteter som friluftaktiviteter:

Kunskap och erfarenhet av friluftsteknik, orientering, skogsvandring och turteknik i samband med friluftsliv ger möjlighet till positiva upplevelser av att vistas i naturen och kan bidra till att skapa goda motions- och friluftsvanor.
(Skolöverstyrelsen 1987, s. 14).

I kursplanerna som togs i bruk 1994 (Lpo 94/Lpf94, de obligatoriska- och de frivilliga skolformernas läroplaner) har idrottsämnet blivit till idrott och hälsa. Detta kom att innebära att begrepp som friluftsdagar togs bort, vilket innebar att det inte vara obligatoriskt för skolor att anordna friluftsdagar i samma utsträckning som innan. I och med införandet av begreppet hälsa i ämnet utgör friluftsliv en del av ansvaret att genom rekreation och motion i olika former ge en positiv inverkan på folkhälsan (Utbildningsdepartementet 1994). Även friluftslivets kulturtraditioner berörs i 1994 års läroplaner:

Ämnet anknyter också till de starka kulturella traditionerna som finns i Sverige när det gäller att vistas i naturen. Genom friluftsverksamhet och vistelse i skog och mark får eleverna upplevelser, kunskaper och erfarenheter som kan stimulera ett fortsatt intresse för friluftsliv, natur och miljöfrågor. Ämnet bidrar på så sätt till att väcka engagemang för betydelsen av att skydda och vårda natur och miljö.
(Backman, 2004, s.179)

Vad som framkom av momentet friluftsliv var att det fortfarande hade kvar sina grunder i att skapa nödvändiga kunskaper om miljö och naturfrågor. En stor del skulle också fokuseras på att bevara de svenska kulturtraditionerna som är kopplade till friluftsliv. Samtidigt bör nämnas att friluftsliv även i denna läroplan förenades med orientering. Med Lpo- och Lpf 94 blev skolan mer målstyrd vilket ledde till att kursplanerna inte konkret presenterade vad som borde genomföras utifrån de olika målen. Saknaden av innehållsförklaringar eller konkreta exempel på aktiviteter medförde att friluftsliv blev ett ämne som var brett och tolkningsbart hos varje lärare (Backman, 2004).

I skolreformen som togs i bruk 2011 blir friluftsliv återigen ett kunskapsområde som ska behandlas i både grund- och gymnasieskolans idrott och hälsa (Skolverket 2011, a och b). Den största och kanske tydligaste rollen får friluftsliv i grundskolans läroplan där de kopplas till en av de fyra grundförmågorna som eleverna ska utveckla under sin tid i grundskolan. ”Genomföra och anpassa utevistelser och friluftsliv efter olika förhållanden och miljöer, samt hantera

nödsituationer på land och i vatten” (Skolverket, 2011 a, s. 48). I Lgr11 blir momentet friluftsliv än tydligare genom att en utveckling av syfte och innehåll har formulerats för att motverka de egna tolkningarna som tidigare gjordes av begreppet friluftsliv i skolan (Lundvall, 2011). Det som framkommer i målen för momentet friluftsliv i Lgr11 (se bilaga A) är att det finns ett innehåll där olika aktiviteter som kan användas för att genomföra målen presenteras. Detta skiljer sig från Lgy11(se bilaga A) som har en beskrivning av friluftsliv och som lämnas väldigt öppet för tolkning.

4. Tidigare forskning

I detta kapitel kommer vi att behandla forskning som berör friluftsliv i lärarutbildningen för idrotts och hälsa, friluftsliv som ämne i skolan och friluftsliv – en kulturtradition.

4.1 Friluftsliv i lärarutbildningen för idrott och hälsa

Kunskapsområdet friluftsliv är ett moment i lärarutbildningen som det råder delade meningar om. En del tycker om det medan andra uppfattar det som krävande utifrån bristande kunskaper. Dock är friluftsliv under lärarutbildningen ett kunskapsområde som brukar lämna värden som personlig utveckling och gemenskap bland studenterna. Undervisningen i friluftsliv bidrar även till att förbereda studenterna för det kommande yrkeslivet och olika situationer som kan uppstå i vardagen (Larsson, 2009). Larsson (2009) tydliggör lärarutbildningens starka traditioner och dess kulturella normer och värderingar som formar utbildningens innehåll, vilket överförs i mötet med lärarstudenterna. Enligt Larsson (2009) visar forskning att lärarutbildningens utformning utgår från ”spelets regler”, och i stort att tas för givet i idrottslärarutbildningen. Det medför att utbildningen bygger på en kultur där ”spelets regler” sällan utmanas eller ifrågasätts, istället finns det från början ett samförstånd mellan lärarutbildare och lärarstudent som kan liknas med Bourdieus begrepp ”tingens ordning” och kan följas långt tillbaka i utbildningens historia. Dock innebär inte detta att lärarutbildningen saknar ambition att utbilda duktiga lärare med både bra ämneskunskaper och didaktiska färdigheter, utan det som har synliggjorts är avsaknaden av språk som kan ifrågasätta normer, värderingar och de traditioner som dagens idrottslärarutbildning bygger på (Larsson, 2009). Vidare tydliggör Backman (2011b) att de flesta yrkesverksamma lärare anser att utbildningen i friluftsliv vid idrottslärarutbildningen var intressant och spännande, dock har lärarna svårt att se hur den kunskapen ska omvandlas till friluftslivsundervisningen i skolämnet idrott och hälsa. Timken och McNamee (2012) skriver även om de kulturella traditioner som ofta avspeglar sig i lärarutbildningen och ifrågasätter det innehåll som ofta presenteras, samtidigt som skolans uppdrag bygger på förändring och anpassning av undervisningssituationer.

Kunskapsområdet friluftsliv och dess innehåll utgör en viktig roll i lärarutbildningen i idrott och hälsa och har sedan lång tid en framskjuten position i ämnet. Vidare framkommer det även att lärarutbildarna ofta har svårt att definiera friluftsliv som ofta betyder och innebär skilda saker för olika människor (Backman 2008a, 2008b). I Backmans (2008a, 2008b) studier som behandlar friluftslivsutbildningens innehåll framkommer dock begrepp som naturvisstelse, naturupplevelse och exklusivt friluftsliv främst som grundläggande värden i undervis-

ningen, men även lärarutbildarnas syn på de tävlingsinslag som ibland kan vara synliga vid friluftsupervisning. Lärarna ansåg att tävlingslogiken inte hör hemma inom friluftsliv, eftersom tävling främst ha sin rätta plats inom idrottens logik. Odden (2008) behandlar dock friluftslivets utveckling och menar att friluftsliv ibland kommer i kontakt med begreppet sportifiering. Det vill säga att traditionella friluftaktiviteter som paddling, klättring och skidåkning har börjat utformas på nya sätt och utförs i nya annorlunda miljöer. Exempelvis paddling som tidigare främst genomfördes i lugna vatten med fokus på avkoppling och rekreation, har idag även blivit en aktivitet som utförs genom forspaddling världen över (Odden, 2008).

Enligt Backmans (2008b) studie om friluftsupervisningen i lärarutbildningen är det exklusiva friluftslivet vanligt på samtliga utbildningsorter runt om i Sverige, vilket främst motiveras utifrån att väcka intresse för friluftsliv hos lärarstudenterna. Det exklusiva friluftslivet ska även bedrivas i orörd natur eller i miljöer som ställer krav på individens förmåga för att kunna delta i det "riktiga friluftslivet". Samtidigt belyser Backman (2008b) det ordinära friluftslivet, vilket ska vara lättillgängligt och möjligt att omsätta till skolundervisningen i idrott och hälsa. Det "ordinära" friluftslivet innebär att utövaren inte behöver några särskilda kompetenser i friluftsliv, utan att fokus ligger på att vara utomhus i exempelvis närmiljön. Dock visar studien att det praktiska friluftslivet värderas som värdefullt, vilket innebär att utbildningen ska innehålla praktiska moment där kroppslig förmåga och tekniska kompetenser utgör en grund. Dessa kompetenser och färdigheter är även det som främst bedöms och betygsätts i lärarutbildningens friluftsliv. Dock innehåller lärarutbildningens friluftsliv även teori där bland annat diskussioner och skriftliga uppgifter behandlas, men dessa bedöms och betygsätts inte i samma grad som det praktiska friluftslivet. Enligt Backman (2008b) innebär innehållet i friluftslivutbildningen främst till att väcka intresse hos lärarstudenterna genom att erbjuda ett exklusivt och spännande friluftsliv, samtidigt som studien tydliggör vikten av ett innehåll som går att omsätta till ämnet idrott och hälsas friluftsliv. Men andra ord utgör upplevelsedimensionen en stor del av lärarutbildningens friluftsliv, samtidigt som utbildningen strävar efter att skapa goda förutsättningar för framtida professionella lärare i friluftsliv.

4.2 Friluftsliv som ämne i skolan

Naturen skapar förutsättningar för hälsa och välbefinnande men under det senaste decenniet har samhället och människorna förflyttats allt längre från naturen, vilket har medfört en olämplig och ohållbar syn och nyttjande av världens natur samt dess resurser (Mitten, 2009). Maller (2009) påvisar vikten av att ge elever möjlighet att möta naturen på riktigt, genom en

direktkontakt ger det en positiv reaktion på såväl elevens sociala som psykiska hälsa. Genom att eleverna idag blir allt mer stilla- och innesittande utgör skolan en stor del i möjligheten för eleverna att möta naturen (Maller, 2009). Detta synliggör vikten av att bedriva ett kvalitativt friluftsliv i skolan, där frågor som berör friluftslivets betydelse för den enskilda individen samt miljömedvetenhet och hållbarutveckling. Dock är friluftsliv ett ämne som många gånger kan vara svårt att genomföra i skolan. Det finns ett antal olika faktorer vilket enligt Backman (2010) påverkar undervisningen av friluftsliv i skolan, exempelvis vilket material som finns tillgängligt för lärarna. Det kan handla om stormkök, vindskydd eller annat material för att bedriva undervisning i friluftsliv.

Backman (2010) tydliggör även att det ofta kan handla om schemaupplägg eftersom friluftsliv kan vara svårt att genomföra i skolan kan man behöva ta sig iväg till nya andra miljöer, något som kan vara svårt och tidskrävande. Eftersom ämnet upplevs svårt att genomföra hävdar Backman (2010) att det ställs högre krav på lärares uppfinnesrikedom, och att begreppet friluftsliv är svårtolkat i både Lgy 11 samt Lpo 94. Detta har medfört en splittrad undervisning i friluftsliv (Backman, 2011). Backman (2004) hävdar att det finns ett stort antal grundskoleelever i Sverige som har häpnadsväckande få kunskaper i friluftsliv. Backman (2004) anser att det till stor del har att göra med att momentet friluftsliv ofta genomförs under friluftsdagar och inte under denna ordinarie idrott och hälsa undervisningen. Backman (2004) anser dock inte att detta bör medföra en problematik, istället borde skolorna utnyttja friluftsdagarna till att utöva ett kvalitativt friluftsliv med fokus på att låta eleverna ta del av ett naturupplevelseinriktat friluftsliv. Gällande friluftsdagarna tydliggör Backman (2004) att när de svenska skolorna använder sig av friluftsdagar i undervisningen, innehåller endast 32 procent av dem ett innehåll som riktar sig mot friluftsliv medan hela 68 procent utgörs av aktiviteter med idrottslig karaktär. Anledningen till denna uppdelning kan ha sin grund i att dagens lärare i idrott och hälsa har bristande kunskaper om vad och hur undervisning i naturupplevelseinriktat friluftsliv ska genomföras (Backman 2004). Friluftsliv ses i Sverige och många andra länder som en aktivitetsdiskurs, en indelning av idrott och hälsa sker enligt Backman (2011a) mellan en kunskapsdiskurs och aktivitetsdiskurs.

Friluftsliv finns som ett moment i undervisningen, likt dans och rörelse, orientering samt konditionsträning. Problemet som synliggörs är att skolorna använder orientering och friluftsliv som ett och samma moment. Friluftsliv drar sig istället mot en sportifiering, något som inte innefattar de kulturella traditioner som finns inom friluftsliv. Hansen-Ketchum, Marck, Reu-

ter och Halpenny (2010) belyser vikten av tillgänglighet till naturen som en påverkande faktor av hur lärare väljer att använda sig av naturen. Sämre möjligheter till närliggande natur kan medföra att lärarna väljer att nyttja orientering istället för att bedriva ett naturupplevelserelatrat friluftsliv, och på så sätt underlätta för sig själva. Backman (2011a) menar att genom den hopslagning som ofta sker mellan orientering och friluftsliv går eleverna miste om delar som naturmöte, miljöperspektiv och den hållbara utvecklingen. Trots att ämnet idrott och hälsa har en stark ämneskod så brister de när det handlar om friluftsliv, mycket på grund avsaknaden av ett språk som tar upp vad som undervisas och en möjlighet att baka in momentet med andra ämnen (Backman 2011a).

4.3 Friluftsliv – En kulturtradition

Den svenska kulturen under 1900-talet utgår mycket från skapandet av den svenska identiteten och enligt Yttergren (1996) är det mycket av den sortens kultur och identitet som kan kopplas till friluftslivet. Framförallt handlar det om betydelsen av naturkontakt och den marknad som genom Sveriges friluftslivs framväxt blivit av värde för aktörer som samhället, näringslivet och olika individer. Utformningen av friluftslivundervisningen i Norden som övriga världen tar sin utgångspunkt i den kultur och tradition som finns av friluftsliv, samtidigt som ländernas politiska och filosofiska idéer i relation till friluftsliv och utepedagogik spelar en avgörande roll (Kvaløy, 1970, 1978; Næss, 1974; Tordsson, 1993). Genom detta perspektiv tydliggörs friluftslivets betydelse för både utbildningsväsendet som för dess samhälleliga funktion (Eichberg & Jespersen, 2001).

Wattshow och Brown (2011) behandlar friluftslivets funktion och varför det bör finnas kvar inom skolutbildningen, dock anser de att friluftslivutbildningen ska separeras från idrottsämnet och istället utgöra ett eget ämne med lärare som är specialiserade inom friluftsliv. I den australienska utbildningen i friluftsliv för elva och tolvåringar har huvudmålet sedan 1990 varit att skapa förutsättningar för eleverna att få en relation till naturen och miljön, samtidigt som utbildningen under senare år har inriktat sig mot att ge eleverna kunskaper om närmiljön och hur man kan leva och utvecklas genom att vistas i naturen (Wattchow & Brown, 2011). Genom denna undervisningsmetod skapas bättre förutsättningar för eleverna att utveckla ett lärande för friluftsliv och utevistelse, både i och utanför skolan (Penny & Jess, 2004). Vidare framkommer det av studier från Australien att de lärare som undervisar i friluftsliv framförallt värdesätter elevernas självförtroende vid friluftslivsaktiviteter. Det är även viktigt att genom undervisningen i friluftsliv skapa en förståelse för miljömedvetenhet och hur människans som

den enskilda individens val kan komma att påverka miljön (Lugg & Marin's, 2001). Även friluftslivet på Nya Zeeland bygger på en väletablerad tradition och undervisningen i friluftsliv ses som ett viktigt kulturfenomen (Lynch, 2009). Dock har friluftslivet tagit en ny inriktning under de senaste åren, vilket idag ofta präglas av ett friluftsliv som inriktar sig mot äventyr, utmaningar och risker. Detta äventyrsbaserade friluftsliv bygger på att många människor söker spänning genom att utöva olika extremsporter i orörd natur där risktagande utgör en central roll i detta ”nya friluftsliv” (Andkjaer, 2012). Dock finns det flera forskare som ställer sig kritiskt till att definiera detta som friluftsliv och är särskilt kritiska när det handlar om att utöva denna sortens friluftsliv i skolundervisningen (Brown & Fraser, 2009; Lynch & Moore, 2009). Fisker (2005) behandlar även friluftslivet i Danmark som under senare år även tagit en friluftsinriktning som efterliknar den på Nya Zeeland. Friluftsupervisningen i Danmark ser idag begreppet friluftslivet utifrån nya perspektiv, vilket synliggörs genom att friluftsliv inte enbart handlar om att befinna sig i naturen. Idag syftar friluftsupervisningen till att eleverna ska få erfarenheter genom att testa på flera olika aktiviteter utifrån ett pedagogiskt koncept, vilket innebär att undervisningen ska fokusera på risker och faror som kan uppkomma i naturen och vilka utmaningar som kan komma att ställas inför den specifika individen (Andkjaer, 2005).

Avslutningsvis visar en studie där över 4000 personer deltog den starka kulturtradition som finns i förhållande till vad friluftsliv är i Sverige. I studien fick deltagarna välja mellan ett antal aktiviteter som kan tolkas som friluftsliv och motivera varför den specifika aktiviteten stämmer överens med deras egna individuella syn av friluftsliv. Sammanställningen av resultatet visar att friluftaktiviteter med fokus på rekreation som exempelvis vandring i skog och mark fortfarande främst motsvarar deltagarnas definition av friluftaktiviteter. Detta trots att det idag finns ett brett utbud av nya friluftaktiviteter, men som möjligen främst nyttjas av den yngre generationen (Sandell & Fredman, 2013).

4.4 Sammanfattning av tidigare forskning

Momentet friluftsliv är ett kunskapsområdet som det råder delade meningar om, vilket tar sin grund i att en del tycker om det medan flera anser det krävande utifrån bristande kunskaper. Friluftsliv är samtidigt ett moment i friluftutbildningen som brukar uppskattas och lämna värden samt gemenskap bland lärarstudenterna. Dock tydliggör Larsson (2009) att lärarutbildningen bygger på starka traditioner, kulturella normer och värderingar som ofta formar den specifika utbildningens innehåll. Detta medför att lärarutbildningen bygger på en kultur som sällan utmanas eller ifrågasätts, vilket synliggör avsaknaden av ett språk som kan ifråga-

sätta normer, värderingar och de traditioner som dagens idrottslärarytbildning bygger på (Larsson, 2009) Dock behandlar Odden (2008) det traditionella friluftslivets utveckling. Kulturella och traditionella friluftaktiviteter som paddling och skidåkning har under de senaste åren börjat utformas på nya sätt och utförs i annorlunda miljöer. Backman (2008b) tydliggör även att det exklusiva friluftslivet fortfarande är vanligt på samtliga lärarutbildningar runt om i Sverige, vilket motiveras utifrån att lärarstunderna ska få med sig spännande och intresseväckan erfarenheter från utbildningen. Samtidigt belyser dock Backman (2008b) att det är viktigt att universiteten berör och genomför friluftsutbildning som går att omsätta till skolundervisningen i idrott och hälsa.

Genom att dagens elever blir allt mer stilla- och innesittande utgör skolan en stor möjlighet för eleverna att möta naturen , vilket synliggör vikten av kompetenta lärare i idrott och hälsa som bedriver ett kvalitativt friluftsliv (Maller, 2009). Samtidigt skriver Backman (2004) att flertalet av Sveriges grundskoleelever har häpnadsväckande dåliga kunskaper i friluftsliv. Backman (2010) tydliggör dock att friluftsliv ofta upplevs som problematiskt att genomföra i grund- och gymnasieskolan eftersom det både kräver speciellt material och tid. Enligt Backman (2010) ställer dessa faktorer högre krav på lärarens uppfinnesrikedom.

Utformningen av friluftundervisningen i Norden som övriga världen tar även utgångspunkt i den kultur och tradition som finns inom det specifika landet, samtidigt som ländernas politiska- och filosofiska traditioner har inverkan på hur friluftsliv framställs (Kvaløy, 1970, 1978; Næss, 1974; Tordsson, 1993). Sandell och Fredman (2013) synliggör även den starka kulturtradition som finns i förhållande till vad friluftsliv är i Sverige, vilket framkommer av en studie med över 4000 representanter. Sammanställningen visar att friluftaktiviteter i Sverige än idag främst definieras utifrån aktiviteter med fokus på rekreation, exempelvis vandring i skogs- och fjällmiljöer.

5. Teoretiskt perspektiv

I detta kapitel beskrivs vilken teoretisk utgångspunkt som varit vägledande i denna studie, och med utgångspunkt taget ur syftet kommer nyinstitutionell organisationsteori användas. Detta för att kunna förstå och analysera universitetslärares syn på kulturtraditionernas och deras betydelse i relation till friluftslivsundervisningen. Den nyinstitutionella organisationsteorin kommer underlätta förståelsen gällande hur universitetslärarna uppfattar och förhåller sig till de regulativa villkoren som finns, hur normer kommer till uttryck samt vad som sitter i väggarna i förhållande till friluftslivsundervisningen.

Syftet med studien är att undersöka hur företrädare i form av lärare vid idrottsläraryrket ser på kulturtraditioner och dess påverkan i relation till friluftsliv i utbildningen. Nyinstitutionell organisationsteori innefattar flera perspektiv för att förstå hur läraryrket och friluftsliv påverkas av faktorer på institutionell- och organisationsteoris nivå, samt hur kultur och traditioner kan komma att påverka det innehåll som undervisas i friluftsliv på läraryrket.

5.1 Organisationer och institutioner

För att möjliggöra en djupare förståelse för nyinstitutionell organisationsteori, är det viktigt att belysa skillnaden mellan organisationer och institutioner. Båda begreppen saknar dock en allmän etablerad definition, vilket medför att begreppen ofta nyttjas för att benämna samma sak. Vid bruk av organisationsteorier brukar dock försök till en definition och uppdelning mellan begreppen att göras.

5.1.1 Organisationer

Organisationer avser normalt konkreta aspekter, exempelvis formella sammanslutningar utgjorda av särskilda aktörer. Enligt Ahrne ses faktorer som kollektiva resurser, tillhörighet, kontroll och regler som den främsta grunden för organisationer ska fungera felfritt, men även medlemskapet bör ses som en central kärna. Medlemskapet utgör organisationens ”kitt” eller grundstruktur, som ofta är förbundet med olika premisser. Vara medlem eller tillhöra en organisation innebär därav att den enskilda individen ska anpassa sig efter organisationens förväntningar och beslut (Ahrne, 1990, 1994, 1999).

5.1.2 Institutioner

I vardagligt tal kan institution betyda olika samhällsliga inrättningar. Dock förknippas begreppet institution utifrån ett samhällsvetenskapligt perspektiv ofta med regler, föreställning-

ar, rutiner och normer. I förhållande till institutioner har organisationer jämförts med samhällets ”spelare”, medan institutionerna utgör dess spelregler (North 1990). Det här medför att organisationer har ett större handlingsutrymme än institutioner och har möjlighet till egna val och handlingar (Ahrne & Hedström 1999).

5.2 Nyinstitutionell organisationsteori

Nyinstitutionalismen uppkom som skolbildning inom organisationsanalysen som en reaktion mot ett tidigare vanligt förekommande rationalistiskt perspektiv vid undersökningar av organisationer (Johansson, 2002). Den nyinstitutionella organisationsteorin är influerad av Berger och Luckmans idéer om människors uppfattning av världen som en social konstruktion, vilket medför att inom den nyinstitutionella organisationsteorin ses och förstås organisationer som öppna system som är integrerade med dess omgivning. Dessa organisationer som även är beroende av sin omgivning analyseras inte enbart utifrån målsättningar och måluppfyllelse, utan fokus riktas även mot de val som organisationen gör för att överleva (Berger & Luckmans, 1991, 1979). Det innebär att utifrån den nyinstitutionella organisationsteorin anpassar sig organisationer utifrån olika regler och normer som finns inom organisationsfältet.

Inom detta fält finns en organisation eller en verksamhet som har en gemensam relation mellan vandra och att detta kommer att påverka innehållet. En påverkan inom ett fält sker oftast i två olika processer, både på ett normativt samt ett kulturellt sätt. Det sker alltså en påverkan inifrån den egna kulturen i organisationen samt de olika organisationer som finns utanför det egna fältet men som på något sätt samverkar med den egna organisationen. När organisationer samverkar med varandra på olika sätt så tenderar de att påminna om varandra (Eriksson-Zetterqvist, Kalling & Styhle 2006).

För att se skolan utifrån ett institutionellt perspektiv ses den som en inrättning där samhällets värdebaser som normer och värderingar är det som ligger till grunden. Dessa värdebaser baseras på olika intressegrupper samt vilka mål och regelsystem som är accepterade inom skolans institution (Berg 2003). Enligt Scott (2008) innefattar en institution tre delar, som gemensamt främjar aktivitetens uppbyggnad samtidigt som det även kan begränsa andra aktiviteter. Dessa tre delar är: regulativa-, normativa- och kulturella villkor.

5.2.1 Regulatoriska villkor

För de regulatoriska villkoren är det redan formade lagar och regler som utifrån detta perspektiv förhåller sig till. De regulatoriska villkoren har en stor betydelse när det gäller kontrollen och begränsningen av institutionernas regler som ska råda inom institutionen. Reglernas uppgift är att förklara vad som är rätt och fel samt tydligt och synligt finnas till för att kunna belöna eller bestraffa det som går emot reglerna (Scott 2008). Från ett universitetetsperspektiv kan Högskoleförordningen och Universitetskanslersämbetet ses som regulatoriska villkor, medan utifrån grund- och gymnasieskolan är skollag och gymnasieförordningen exempel på regulatoriska villkor. Scott (2008) förklarar att lagarna är ett bra hjälpmedel för att kunna skapa en tolkning och mening inom institutionen.

5.2.2 Normativa villkor

Inom de organisationer som finns är det de sociala aspekterna med normer och värderingar som gemensamt sätter de gränser för vad som accepteras som ett gott beteende inom organisationen. Genom normerna förklaras hur, varför samt vilka beteenden som kan förväntas inom organisationen i fråga. Scott (2008) menar även att de normativa villkoren kan medföra begränsningar inom det sociala beteendet. Samtidigt kan regelverken skapa en frihet som innebär att medarbetare inom organisationen får lösa situationer på eget grundval utifrån erfarenheter och kompetenser. Detta är något som går att relatera till skolans- och universitetens kursplaner som behandlar vad som ska läras ut samtidigt som de genom lärarens egna upplevelser och erfarenheter anpassas till undervisningen. Detta innebär att ett antal normer tillskrivs och verkar som riktmärken för hur organisationen ska drivas utifrån samhällets förväntningar. Scott (2008) menar även att de normativa villkoren ger organisationen en stabilitet. De normativa villkoren skapar skyldigheter och rättigheter samt förmåner och förpliktelser som gemensamt ser till att organisationen håller samman (Scott, 2008).

5.2.3 Kulturella villkor

De normativa villkoren kan inte påverkas av den enskilda individen eftersom dessa ligger på en samhälls nivå, medan de kulturella villkoren är lättare att påverka. Detta eftersom de konstrueras och utvecklas av individer, exempelvis inom skola och utbildning. Dessa kulturella villkor symboliserar den gemensamma syn som går att finna för vilka uppfattningar som finns för hur den sociala verkligheten är konstruerad. Ofta kan uttrycket ”det sitter i väggarna” synliggöras vid undersökningar vid organisationer, vilket medför att de kulturella villkoren kan vara svåra att se för de som är involverade i organisationen (Scott, 2008). Scott (2008) menar att de kulturella villkoren symboliserar de val som står för det givet tagna.

5.2.4 Isomorfism

Isomorfism är ett begrepp som används för organisationer som efterliknar varandra mer och mer. För organisationen ska överleva och vara framgångsrika krävs det legitimitet inom fältet som organisationen verkar inom. Viktigt för organisationens trovärdighet är även att efterfölja den likformighet som finns inom fältet. Isomorfism kan ses utifrån tre aspekter, tvingande, mimetiskt (imiterande) och Normativ (Eriksson-Zetterqvist, 2009).

Tvingande Isomorfism

Tvingande isomorfism innebär att organisationen måste anpassa och förhålla sig till politiska och statliga påtryckningar. Den tvingande isomorfismen handlar även om att samtliga organisationerna inom det verksamma fältet måste förhålla sig till de formella- och informella kraven. Exempelvis lagar och allmänna förväntningar som bygger på samhällets normer och värderingar (Eriksson – Zetterqvist, 2009).

Mimetisk isomorfism

Mimetisk isomorfism handlar om hur organisationer svarar och reagerar vid osäkra situationer, vilket symboliseras av den osäkerhet som leder till att organisationer imiterar varandra. Genom att organisationerna efterliknar varandra medförs att aspekter som leder till fel ofta kan undvikas då organisationerna själva inte behöver lösa problem som uppstår på egen hand. Detta medför att resurser kan anpassas fördelas utefter de ekonomiska förutsättningarna, vilket leder till att organisationernas kostnader hålls nere (Eriksson-Zetterqvist, 2009).

Normativa krafter

Inom institutioner finns det inre krafter som kan komma att påverka utformningen av vad som ska genomföras eller utföras inom ett specifikt fält. Det kan vara aspekter som medlemmarnas professioner och utbildningar. Ett normativt exempel är hur medlemmar strävar efter att stärka yrkets legitimitet genom att vara väl förtrogna med de metoder och förhållningssätt som ska prägla den specifika arbetsplatsen. Den normativa kraften medför även att organisationens specifika modeller sprids genom de professionella nätverkens utveckling och samspel med varandra. Dessa krafter speglar sig även i professionens sociala sammanhang, vilket innebär att professionen främst består av en homogen grupp och att rekrytering sker utifrån liknande premisser (Eriksson-Zetterqvist, 2009).

6. Metod

I följande kapitel kommer vi presentera vårt tillvägagångssätt när det gäller upplägget av metod och insamling av empiri. Vi kommer även kort presentera vad vår metod innebär och vilka etiska aspekter som bör beaktas vid användning av en intervjumetod som i vårt fall.

6.1 Kvalitativ och kvantitativ forskning

Inom det samhällsvetenskapliga perspektivet inom forskning finns det framförallt två tillvägagångssätt för att samla in empiri, kvalitativ och kvantitativa metoder. Den kvalitativa metoden innebär att forskningen bygger på empiriinsamling med fokus på analys av de ord som insamlingen medför (Bryman 2011). Skillnaden mellan den kvalitativa och kvantitativa är att den kvalitativa forskningen lägger sin grund i ord genom intervjuer, medan den kvantitativa forskningen har sin grund i tabeller som med fördel nyttjas när det är mer omfattande undersökningar som ska genomföras (Bryman 2011). Syftet med denna studie är att skapa en fördjupad förståelse för hur kulturtraditionerna inverkar på utbildningen, därav kommer en kvalitativ metod användas för att möjliggöra studiens genomförande.

6.2 Val av metod

En kvalitativ forskning handlar framförallt om att kunna se verkligheten som undersöks genom respondentens ögon. Om en intervju skulle struktureras i förväg tenderar den att redan visa en bild av den sociala verkligheten. Därför kommer denna studie ta utgångspunkt i intervjuer där strukturen inte sätts i fokus. Studien kommer att utgå från intervjuer med friluftslärare på lärarutbildningen för idrott och hälsa runt om i Sverige. Studien kommer även utgå ifrån något som kallas semi-strukturerade intervjuer. Enligt Bryman (2011) handlar semi-strukturerade intervjuer om att man under en intervju kan lägga till frågor för att fylla ut de svar man får. Genom detta sätt förklarar Bryman (2011) att intervjun mellan intervjupersonen och forskaren kan utvecklas. En intervjuguide (se bilaga B) utgör grunden i intervjun men behöver inte alltid förhållas till, utan respondenten har en egen frihet i att utveckla och utforma sina svar. På så sätt minskar chansen att gå miste av relevant information för studien. Men det gäller samtidigt att som forskare inte låta respondenten sväva iväg utan att förhålla sig till ämnet och syftet med studien. Vårt val av att använda semi-strukturerade intervjuer baserades på att ha intervjupersoners egna tankar och funderingar (Bryman 2011). En semi-strukturerad intervju där intervjuerna tar olika riktningar är enligt Bryman (2011) den slag av intervju som visat sig ge mest relevant information från intervjupersonerna, framförallt ger denna slags intervjuer störst möjlighet att kunna nå fram till den person som intervjuas. Ef-

tersom det är den personliga synen på ämnet som ska beröras valdes det att göra semi-strukturerade intervjuer.

6.3 Urval

Urvalet av intervjuerna har utgått utifrån Esaiassons m.fl. (2012) urvalsprincip som de benämner för centralitetsprincipen. Centralitet innebär enligt Esaiasson m.fl. (2012) att det finns en tydlig bild av vilka deltagare som lämpar sig bäst för att studien ska gå och genomföra. Detta innebär att i denna studie valdes de lärare som var ansvariga för friluftsupervisningen på de olika universiteten. I studiens fall var det tydligt eftersom respondenterna i studien blev de lärare som på olika universitet runt om i landet undervisar blivande lärare i idrott och hälsa. Detta innebar att kontakt togs med de universiteten i Sverige som har en idrottslärarutbildningen, vilket visade sig vara 8 stycken universitet. Målet var att intervju en lärare från varje universitet för att på så sätt få svar från olika skolor och olika delar av Sverige. Detta urval möjliggör en bred generalisering av det resultatet som samlas in under denna studie. Fallet i studien blev dock att ett universitet inte hade möjlighet att medverka i studien vilket ledde till att vi fick intervjuer från 7 av 8 lärarutbildningar i landet med en idrottslärarutbildning.

6.4 Presentation av intervjuguide

Intervjuguiden bygger på en kvalitativ intervjumetod, vilket betyder att samtliga respondenter har fått ta del av och besvarat samma intervjufrågor (Bryman, 2011). Intervjuguiden bygger på frågor som har formulerats utifrån studiens syfte och frågeställningar (se bilaga B). Vissa frågor har även tilldelats olika underfrågor för att möjliggöra en djupare intervju utan att respondenten enbart svarar på det som uppfattas som korrekt. Dessa underfrågor har även konstruerats för att vi enklare ska kunna föra anteckningar under intervjun. Vid intervjutillfällena ansvarade vi både för intervjufrågorna och ljudinspelning för att inget material skulle gå förlorat.

6.5 Intervjuer med universitetslärare i friluftsliv

Enligt Esaiasson m.fl. (2012) grundar sig intervjuundersökningar bäst på muntlig kommunikation, vilket medför att intervjuerna genomförs via personliga samtal eller genom en telefonintervju. Intervjuerna i denna studie genomfördes via Skype eller telefon eftersom respondenterna var utspridda på universitet runt om i Sverige. För att få med det som sades under intervjuerna spelade vi in ljudupptagningen av intervjuerna via våra datorer och mobiltelefoner, samt förde anteckningar för att verkligen få med de punkter vi ansåg viktigaste för vår

undersökning. Tanken var att det skulle bli lättare att få med allt som sades under intervjun och enklare kunna behandla empirin i studiens resultat och analys.

6.6 Genomförande

Materialet för vår empiri samlades in genom intervjuer som genomfördes via Skype och mobiltelefon. Intervjuerna som genomfördes under denna studie sträckte sig över tre veckors tid och intervjuerna skedde avskilt från andra. Respondenterna informerades om att intervjuerna skulle ta mellan 30 – 60 minuter vilket även uppfylldes i praktiken. Vår empiri utgörs av sju av åtta universitet som utbildar blivande lärare i idrott och hälsas friluftsliv. Det slutgiltiga materialet består av 81 transkriberade A4 sidor. Innan varje intervju förklarades hur tillvägagångssättet under intervjun skulle gå till. Intervjuerna började i första hand med att prata med respondenternas om deras egen historia inom universitetet och hur de själva va kopplade till friluftslivet, för att senare komma in på studiens syfte och de frågor som intervjuguiden behandlade. När beskrivningen av hur genomförandet skulle gå till och ett godkännande av att intervjuerna fick spelas in samt transkriberas startade intervjun.

6.7 Validitet och reliabilitet

Validitet och reliabilitet är ett verktyg för att avgöra en studies kvalitet. Validitet används som ett mätinstrument för att avgöra om syftet med undersökningen uppfylls och det som ska mätas verkligen mäts. Utifrån vår studie handlar validitet om att intervjuguiden stämmer överens med studiens syfte och frågeställningar och att respondenterna är lämpliga för undersökningen. Reliabilitet innebär kortfattat att undersökningens resultat blir detsamma oavsett när och av vem som genomför den (Bryman, 2008).

Patel och Davidsson (2011) förklarar reliabilitet utifrån kvantitativ och kvalitativ metod. En kvantitativ metod där respondenterna ändrar sina svar under eller efter intervjun riskerar att ge låg reliabilitet, medan en kvalitativ metod ger respondenterna möjlighet att ändra eller utveckla sina svar under intervjun. Detta kan tolkas som att respondenterna har fått nya perspektiv på ämnet som undersöks eller att de har lärt sig något nytt under intervjun. Begreppen validitet och reliabilitet förknippas dock främst med kvantitativa metoder, men vid en kvalitativ metod är det framförallt viktigt att förklara hur data samlas in och den bearbetas så noggrant som möjligt (Bryman , 2008).

6.8 Etiska aspekter

Vid forskning med intervjuer som metod finns det olika forskningsetiska riktlinjer som ska efterföljas. Vi har tagit utgångspunkt ur och förhållit oss till lag SFS 2003:460 om etikprövning av forskning som avser människor, vilken syftar till att skydda den enskilda människan och respekten för människovärdet (Utbildningsdepartementet, 2003). Vi har även utgått från Vetenskapsrådet (2002) och dess riktlinjer, vilka behandlar fyra grundläggande huvudkrav som ska efterföljas vid forskning av denna kategori. Dessa krav är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Vi har nedan valt att presentera dessa krav enskilt tillsammans med en kortare förklaring hur vi har behandlat dessa krav under intervjuerna.

6.8.1 Informationskravet

Informationskravet syftar till att vi som forskare har ett ansvar att presentera studiens syfte för de respondenter som kommer att medverka i studien. Det ska genomföras innan intervjuerna för att respondenterna ska ha möjlighet att kunna tacka nej. Det är viktigt att vid första kontakten med en intervjuperson förtydliga att deras medverkan i studien är helt frivillig och kan avbrytas när som helst. Studiens syfte och det tillvägagångssätt som arbete kommer grunda sig på ska presenteras, det vill säga hur studien kommer genomföras och hur den hittills har genomförts. Viktig är också att förklara att den insamlade datan från intervjuerna endast kommer att användas utifrån forskningens syfte (Vetenskapsrådet, 2002). Under denna studie förmedlade vi informationskravet genom både tal och skrift. I samband med första kontakten med respondenterna valde vi att presentera studien, likväl valde vi vid själva intervjuerna att återigen förklara deltagarnas rättigheter och studiens syfte.

6.8.2 Samtyckeskravet

Samtyckeskravet syftar till att de deltagare och respondenter som berörs av studien ger sitt godkännande till att medverka och att de har en förståelse av vad studien handlar om. Det kan finnas en problematik med detta krav om deltagaren fullt ut inte kan tillgodogöra sig den information som personen får, samt om intervjuer skulle ske med omyndiga personer. Vid sådana fall krävs det en extra tydlighet och försiktighet utifrån forskarens synpunkt (Vetenskapsrådet, 2002). Under denna studie tog vi hänsyn till samtyckeskravet genom att informera deltagarna om samtyckeskravet och att de själva fick avgöra om de ville medverka i studien.

6.8.3 Konfidentialitetskravet

Konfidentialitetskravet handlar om deltagarnas sekretets och den anonymitet som deltagarna ska vara förknippade med. Det ska alltså inte vara möjligt att lista ut vilken av deltagarna som

sagt vad. I denna undersökning då respondenterna utgörs av en specifik skala människor är det ännu viktigare att hålla dem så anonyma som möjligt (Vetenskapsrådet, 2002). Vi tog även hänsyn till detta krav genom att under arbetet med studien tydliggöra för våra respondenter att allt de säger under intervjuer kommer vara anonymt och att det inte på kommer kunna kopplas till dem.

6.8.4 Nyttjandekravet

Nyttjandekravet betyder att vi delger respondenterna att de uppgifter och svar som vi får in från dem enbart kommer att gå till vår studie och inget annat (Vetenskapsrådet, 2002). I samband med intervjuerna förklarade vi för respondenterna att det material vi samlade in skulle sparas på våra datorer fram tills att studien var klar. Vid den första mailkontakten med respondenterna informerades att inspelningar skulle ske med mobiler och datorer för att vi lättare skulle kunna transkribera. Detta valdes även att presenteras när intervjuerna genomfördes.

7. Resultat och analys

Resultat- och analyskapitlet är en sammanfattning av respondenternas svar, vilka har tematiserats och kommer att presenteras genom tre delar som bygger på studiens frågeställningar. Resultat- och analyskapitlet inleds med översiktlig beskrivning av respondenterna erfarenheter av friluftsliv och hur länge de varit verksamma som utbildare i friluftsliv inom lärarutbildningen. Därefter kommer avsnittet som belyser hur universitetslärarna ser på sin egen undervisning och hur dess innehåll motiveras. Efter detta presenteras hur universitetslärarna ser på kulturtraditionerna, speciellt vandring och paddling, i friluftsliv och hur det avspeglar sig i friluftsupervisningen i skolan. Resultat- och analyskapitlet fortsätter sedan med att beskriva hur universitetslärarna ser på utformningen av den friluftsupbildningen som bedrivs i skolorna. Som avslutning efter varje frågeställning kommer resultatet av frågeställningen att analyseras.

7.1 Respondenternas erfarenheter

Samtliga respondenter i studien har en stark relation och tradition av friluftsliv, både på fritiden och genom sin profession som yrkesverksamma universitetslärare i friluftsliv. Respondenterna i studien har varit yrkesverksamma inom friluftslivsupbildningen på lärarutbildningen mellan två till tjugofem år, varav samtliga har lärt känna friluftsliv utifrån olika miljöer under hela sin uppväxt. Friluftslivstraditionen har därmed varit stark, vilket samtliga av respondenterna påtalar som en viktig faktor för deras nuvarande intresse. Respondenterna tydliggör även vikten av att få positiva erfarenheter av friluftsliv under sina tidiga skolår, detta för att ge goda försittningar till ett livslångt intresse för friluftslivets alla värden.

7.2 Hur beskriver och motiverar universitetslärare som undervisar i friluftsliv vid idrottslärarutbildningar utbildningen i friluftsliv?

7.2.1 Friluftsupbildningens innehåll

Av intervjuerna framkommer det att samtliga respondenter har en samlad bild av vad utbildningen i friluftsliv på lärarutbildningen ska innehålla, samt vilka aktiviteter som lämpar sig bäst för dess undervisning. Respondenterna belyser framförallt vikten av att låta studenterna bli bekanta med och genomföra ett grundligt friluftsliv där förutsättningar för en djupare kompetens och ett nyupptäckt intresse möjliggörs.

[,,] Vad gäller lärarutbildningen, då är det, på frågan vad det är, så det handlar mycket om årstidsbundet friluftsliv med grundläggande friluftsliv och friluftsteknik. Det skulle

jag säga, så allt ifrån göra upp eld, bygga läger, alltså väldigt traditionellt och kulturellt friluftsliv så va med allemansrätten och allt vad den innebär (Intervjuperson 5).

Intervjuperson 5 har även erfarenheter av att dagens studenter har allt sämre kunskaper i friluftsliv när de påbörjar sina lärarstudier i idrott och hälsa på universiteten runt om i Sverige. Detta medför att undervisningen inte bara blir grundläggande i friluftsliv och friluftsteknik, utan handlar även om att skapa förutsättningar för eleverna att känna sig trygga och bekväma i den miljön som många känner sig osäkra i. Trots att de ska ha undervisats i friluftsliv under flera tidigare skolår.

[,,] när jag började undervisa i friluftsliv skulle, såg jag att, jag trodde att kunskap bland studenterna skulle vara högre. Så jag tycker nog att man har en ganska, om man får säga så, det är ett av de områdena som man verkligen får gå ner ganska mycket i vart man startar någonstans, förkunskaperna är ganska låga (Intervjuperson 5).

Innehållet fokuseras dock främst mot att låta studenterna pröva på en bredd av aktiviteter, men fortfarande av en grundläggande karaktär eftersom mycket av tiden går åt för att få eleverna trygga i de specifika miljöerna. Vidare tydliggörs även vikten av att utnyttja och bedriva grundläggande friluftsliv i närmiljön.

[,,] en grundläggande friluftskurs i närområdet med boende, man kunde välja om man ville bo inne eller ute. För då var det deras första läger och grundläggande friluftsliv, de fick lära sig och elda, förstå naturen runt omkring sig, leka med naturen och bygga vindskydd. Ja grundläggande friluftsliv ingick... (Intervjuperson 2).

Bilden som förmedlas av intervjuerna är dock att det finns en generell syn på hur undervisningen ska bedrivas och vilket innehåll som ska förmedlas till studenterna. Detta även när det handlar om vilka miljöer som undervisningen ska bedrivas i, inte minst när man utgår från ett geografiskt- som ett ekonomiskt perspektiv.

[,,] jag tror att vi måste ännu mera försöka fokusera på det här med tillgänglighet i närområdet, att man inte gör det till ett ännu större spektakel höll jag på att säga, det låter som det inte är positivt, men att man inte, att man försöker att använda sig av det som finns i närheten (Intervjuperson 4).

[,,] jag har varit med om diskussioner där det handlar om två saker, dels kostnader och då handlar det om att ska vi ha det där exklusiva friluftslivet? Åka iväg en vecka, fjällvandring eller fjälltur. Vilket är dyrt på alla sätt, för stunderna och för lärarna [,,] Men om vi inte erbjuder det så kanske vi inte får studenter till vår utbildning, så det är liksom en liten konkurrens här då som man måste ge sig in i. Så i den situationen är vi nu...[,,] vi har sagt att vi ska ha fokus på det nära friluftslivet. Det enkla och nära som är rimligt att ha i skolvärden så att säga (Intervjuperson 3).

Utbildning i friluftsliv blir ofta en fråga om praktiska moment som inom utbildningen i friluftsliv ställer vissa krav på material och utrustning hos studenterna. Men den specifika miljön för friluftaktiviteten på lärarutbildningen utgör dock en central kärna i den friluftsutbildning som bedrivs. Även om studenterna ges kunskaper om det nära friluftslivet och hur det kan tillämpas i skolan, synliggörs en samlad bild av att studenterna även bör bedriva friluftsliv i mer utmanande miljöer under lärarutbildningen. Flera respondenter tydliggör även att en djupare kunskap uppstår när undervisningen i friluftsliv bedrivs i ett större sammanhang, exempelvis under flera åtkommande moment som exempelvis en vandring eller under en paddlingstur. Ett återkommande argument är även att studenterna ska ges förutsättningar att utveckla djupa erfarenheter och ämneskunskaper, vilket skapar belägg för att klara av sin framtida undervisning i friluftsliv.

[,,]vi har en del exotiska inslag, som jag också tycker att man kan motivera är att liksom man måste kunna vara med och lite mer med sig än det man sen kanske jobbar med i skolverksamheten. Så att få syn på fjällvärlden, det tycker jag är rimligt att, man kan ju helt plötsligt hamna uppe i fjällen, även fast man är från Skåne. Träffar man någon så kan man få jobb och där kanske det är liksom fullkomligt självklar tradition att man ger sig ut i fjällvärlden (Intervjuperson 7).

En anledning till det exklusiva friluftslivet som även påtalas är att det utmanar studenterna att själva utveckla ett ledarskap som involverar begrepp som säkerhet och gruppdynamik. Med andra ord måste studenterna själva klara av vissa moment för att senare kunna bedriva ett liknande innehåll i skolans friluftundervisning, vilket en av respondenterna tydliggör genom att påtala vikten av reflektion och teoretisk återkoppling.

Men där har vi också en friluftskurs och där handlar det mycket om grunderna, grupputveckling och ledarskap och att arrangera och organisera aktivitet för folk...(Intervjuperson 6).

[,,] friluftskursen om ledarskap och friluftsliv. Så då var den en kombination av friluftsliv och även alltså det här med processer som sker i grupper, som är ute och eftersom det är väldigt mycket sådant i friluftsliv så försöker, liksom, kombinera. Det blir liksom ett naturligt tillfälle att jobba med grupprocesser och ledarskap. Och då ingick det dels teori, som är kopplat till detta med ledarskap och friluftsliv förstås, och grupprocesser (Intervjuperson 7).

Merparten av respondenterna framhåller vikten av att kombinera det praktiska görandet med det teoretiska kunnandet. Vilket motiveras utifrån att det genom reflektion och eftertanke skapar förutsättningar för en djupare inläring och förståelse för de momenten eller de uppgifter som har behandlats. Flera av lärarna är även noga med att påtala vikten att knyta an det praktiska utförandet med det praktiska kunnande eftersom friluftsutbildningen inom lärarutbildningen är ett akademiskt ämne. Vilket ställer särskilda krav på reflektion och eftertanke för att garantera kvalitet på utbildningen.

[,,] sen har vi ju även haft en teoretisk del givetvis, där har vi haft, ja läst allt ifrån Backmans artiklar och diskuterat hur man kan använda sig av friluftsliv och studenterna erfarenheter och deras behov av utveckling också...[,,] så vi försöker att blanda både vetenskapliga artiklar med många praktiska exempel... (Intervjuperson 4).

Även om det finns en samstämmighet gällande teoretiskt integrering och återkoppling i friluftsliv, tydliggör en respondent att teoretiskt reflektion inte enbart behöver betyda att läsa eller göra skriftliga inlämningar. Reflektion och återkoppling av friluftaktiviteter görs med fördel under de praktiska momenten, vilket kan bidra till eleverna ser på naturen genom nya perspektiv.

Det ger även en helt annan livsglädje och mening med livet. Vi reflekterar över givetvis det stora och hela, vi sitter runt en eld i skogen på ett annat sätt än om vi gör det i ett klassrum. Och även förståelsen för naturens påverkan, och man kommer mycket närmre studenten, det kommer närmre varandra så det skapar en oerhört fin förutsättning för lärande (Intervjuperson 1).

Av intervjuerna tydliggörs även att det finns en stark tradition av vilka moment som anses viktiga för studenterna att få ta del av under friluftsutbildningen, oavsett var den specifika lärarutbildningen är stationerad.

[,,] vad som är brukligt men också utifrån våra egna erfarenheter och styrdokument så har vi valt att ha en vandring där de har olika delar, en heldagsvandring och där har vi ju bland annat vävt in allemansrätten, olika lekar, olika ja matlagning förstås så det har liksom både varit rekreation och metod kan man säga. Sen så har vi även en paddling och där har det ju varit olika grupper där studenterna har fått hjälpa till och planera, där man har haft någon som har varit både eldansvarig, kanotansvarig, alltså färdväg, sociala aktiviteter, säkerhet och paddlingsteknik (Intervjuperson 4).

Sen har vi en vinterutbildning...[,,]där vi går igenom längdåkning, både klassiskt och skate, vi går igenom turåkning där vi bestiger... [,,] och förbereder detta och efterarbetar det. De åker slalom och lär sig svenska skidskolan så att de är kapabla att undervisa nybörjare i skidåkning. Och sen får de öva med barn, att genomföra en friluftsdag...(Intervjuperson 1).

Av intervjuerna framkommer att dessa moment är något som ses som en stark tradition inom utbildningen och som ger studenten möjlighet att få erfarenheter av viktiga friluftsmoment att ta med sig till sin blivande lärarroll i idrott och hälsa.

7.2.2 Motivering av innehåll

Av respondenterna framkommer en tydlig bild av vilka aktiviteter som premieras och motiveras i friluftsupervisningen inom lärarutbildningen i idrott och hälsa. Dessa aktiviteter har en stark tradition inom friluftsupervisningen, vilket flera av respondenterna är noga med att påtala. Enligt respondenterna är detta aktiviteter som innehåller komplexa moment som bidrar till att utveckla studenternas individuella kunskaper och förståelser. Samtidigt framkommer det att universitetslärarna i friluftsliv hela tiden strävar efter att utveckla och implantera nya metoder och undervisningsmoment, vilket genomförs för att få studenterna intresserade och finna glädje i den friluftsupervisning som bedrivs. Detta samtidigt som de starka friluftstraditioner som finns i Sverige ständigt återkommer som en röd tråd i utbildningen.

Sen är det ju frågan om det är friluftsliv eller om det är någon form av äventyrssport eller. Men det är väl, där har vi ju en krock mellan det typiskt svenska och det som man kanske

ser att vi måste, samhället har ju ändå förändrats ganska kraftigt de senaste 5-10 åren, mot hur det var förut. Men samtidigt är det svenska friluftslivskulturen och traditionen väldigt, väldigt stark (Intervjuperson 5).

Av respondenterna framkommer det en samstämmig syn och beskrivning av hur deras undervisning i friluftsliv motiveras och anpassas efter dagens samhälle. Respondenterna tydliggör att friluftslivets centrala kärna är att det är något som du kan ägna dig åt hela livet och att vara ute har goda implikationer på människor, framförallt ges vandring som ett gott exempel. Respondenterna tydliggör även Sveriges starka friluftslivstradition och att det är något som alla kan ta del av, oavsett bakgrund och tidigare erfarenheter.

Ja, det är dels för att få syn på hela den potentialen som det innebär att kunna vara ute i naturen där vi har ett land, framförallt i Sverige där vi har liksom allemansrätten som ger möjlighet för alla att vara ute. Så vill jag liksom att stunderna ska få syn på att det finns skogar, det finns vattendrag, det finns en älvvärld som de aldrig har fått syn på och sen då förstås, vad det kan finnas för värden med att vistas ute (Intervjuperson 7)

Samtliga universitetslärare har även en samstämmig syn på hur viktig och vilka möjligheter den svenska friluftstraditionen har för den specifika individen, samt hur dess värden kan komma att påverka oss människor positivt. Respondenterna påtalar även hälsoaspekten med att bedriva friluftsliv, vilket kan berika människors fritid och skapa en förtrogenhet till naturen som genom upplevelsen kan bidra till ett välbefinnande och kompetens inom hela skolans verksamhet.

[,,) alltså det är ju verkligen hälsoaspekter, kultur och kulturer, alltså kulturella traditioner är ju viktiga orsaker till varför man håller på med friluftsliv...[,,] det är tradition i Sverige och det är en kulturell tradition att hålla på med friluftsliv och vi har ju tillgång till en natur som man kan använda på många olika sätt. Ofta motiverar jag också det för våra idrottslärarstudenter i alla fall att man kan använda utemiljön tillsammans med sitt andraämne till exempel...(Intervjuperson 2).

Vidare motiverar en av respondenterna friluftsliv utifrån att det kommer vara en stor del av studenternas framtida yrkesroll.

Men den största anledningen är givetvis at det är en så stor del av deras kommande yrkesprofession...[,,] Så det handlar då om att de måste, de har ett uppdrag som de ska kunna genomföra och rustar vi dem inte tillräckligt väl så kommer de att undvika att undervisa i friluftsliv och gör annat istället. Och då slår det ju jättehårt mot eleverna i skolan, som inte får den undervisningen som är tänkt i friluftsliv. Och då kommer det att göra, tror jag, att de inte heller bedriver friluftsliv i någon form av livslångt perspektiv så där, så det är oerhört viktigt... (Intervjuperson 5).

I utsagorna framkommer det flera olika motiveringar till att bedriva friluftsliv och det innehåll som universitetslärarna genomför i sin friluftslivundervisning. Dock påpekas vikten av att ha en kvalitet på friluftslivutbildningen som skapar förutsättningar för alla studenter. Tar inte stunderna vara på detta moment inom lärarutbildningen riskerar många framtida nyexaminerade lärare att undvika en god friluftslivundervisning och begå någon form av tjänstefel.

7.2.3 *Analys*

Resultatet visar att det finns flera faktorer som samspelar för vilket innehåll friluftslivsutbildningen på lärarutbildningen belyser. Av universitetslärarna framkommer det dock att de inte upplever några större direktiv utifrån de regulativa villkoren, vilka handlar om de regler och lagar som institutionen ska förhålla sig till (Scott, 2008). Utifrån ett universitetslärarperspektiv skulle detta exempelvis kunna symboliseras av högskoleförordningens bestämmelser och riktlinjer, dock har inga av respondenterna lyft fram detta som något som avgör vilka specifika moment som nyttjas vid genomförandet av friluftslivundervisningen.

Istället synliggörs de normativa villkoren genom att universitetslärarna har en enhällig syn på vilka moment som bör genomföras under friluftslivutbildningen. Eftersom lärarna tillhör arbetslag med kollegor som har liknande intressen och erfarenheter medför de sociala aspekterna som normer och värderingar en gemensam syn och sätter gränser för vad som accepteras som ett gott beteende inom organisationen (Scott, 2008). Vidare kan även skolans läroplan och universitets kursplaner relateras till de normativa villkoren, vilka tas för givet inom den specifika institutionen. Läroplan och kursplan för utbildningen utgör en grund i vilka skyldigheter och rättigheter organisationen har i förhållande till den utbildningen som bedrivs, vilket medför att det är något som samtliga medlemmar inom organisationen ska förhålla sig till och arbeta mot. Dock har läroplan eller universitets kursplaner inte kommit på tal under intervjuerna när det handlat om friluftslivutbildningens innehåll. Kanske är det något som tas för givet och samtidigt synliggör det normativa som finns inom idrottlärarutbildningarna? Scott (2008)

menar att det normativa villkoren kan skapa begräsningar men samtidigt medföra att universitetslärarna inom organisationen får lösa situationer på eget grundval utifrån erfarenheter och kompetenser. Detta synliggörs i vårt resultat genom att majoriteten av respondenterna framförallt tydliggör att det är traditioner och egna erfarenheter och värderingar som avgör vilket innehåll som ska belysas i friluftundervisningen.

Universitetslärarnas syn på friluftslivsutbildningen grundar sig framförallt i de kulturer och traditioner som finns inom de institutioner som de arbetar. Flera av lärarna påvisar att institutionernas tidigare traditioner förs vidare gällande vilket innehåll som ska förmedlas, vilket synliggörs genom att flera av universitetslärarna påvisade att dessa traditioner var något som man mötte när man började arbeta på den specifika institution. Scott (2008) förklarar att de kulturella villkoren många gånger kan påverka det som ses som något som kan tas för givet, vilket avspeglar sig i den undervisning som universitetslärare håller i. Där det är specifika moment som under lång tid har utgjort en stabil kärna i undervisningen, vilket respondenterna ser som en trygghet när det ska byggas vidare på undervisningen med hjälp av nya studier och forskning som framkommit. Utifrån vårt resultat framkommer det att samtliga universitetslärare hade en samstämmig syn på vilka aktiviteter som studenterna ska få erfarenheter av, vilket synliggör universitetslärarnas gemensamma värderingar gällande de beslut som handlar om vilket innehåll som ska utgöra grunden för friluftslivsutbildningen. Detta synliggör även att lärarna har en samstämmig bild av vilka moment som är viktiga för studenternas framtida yrkesprofession, samt hur studenterna genom detta specifika innehåll kan skapa privilegier inom skolans organisation.

Eriksson-Zetterqvist (2009) förklarar att isomorfism handlar om att organisationer på olika sätt påverkar och efterliknar vandra för att på så sätt överleva den legitimitet som har skapats inom det specifika fält.

Inom den mimetiska isomorfismen talas det om att organisationer genom imiterande av varandra kan lösa problem som uppstår på ett effektivare eller bättre sätt än vad som annars skulle vara aktuellt. Mimetisk isomorfism handlar även om att organisationer efterliknar och kopierar varandra för att undvika att fel eller ifrågasättande uppstår (Eriksson-Zetterqvist, 2009). Resultatet synliggör att samtliga universitet bedriver en likartad friluftslivsutbildning och att respondenterna har en samstämmig syn gällande vilket innehåll som ska behandlas. Kanske kan det vara så att universiteten undviker att begå fel, vilket utifrån vår studie kan liknas med

att genomföra en utbildning i friluftsliv som bryter mot Sveriges starka friluftstraditioner och de traditioner som speglas i friluftsutbildningen på lärarutbildningen. Detta kan även liknas med kampen om studenter som många gånger är en viktig fråga hos universiteten. Några av respondenterna förklarar vikten av att arbeta för en utbildning som kan locka till sig studenter genom exempelvis ett exklusivt friluftsliv, vilket eventuellt medför att universiteten automatiskt efterliknar varandra.

Av respondenterna tydliggörs även de normativa krafterna, vilket i resultatet framkommit genom att samtliga respondenter har en lång erfarenhet av friluftsliv och växt upp i en social miljö där friluftsliv har varit en stark tradition. Detta kan medföra att deras erfarenheter och värderingar kommer att påverka vilket innehåll som de anser bör behandlas.

7.3 Vilken betydelse har de svenska kulturtraditionerna inom friluftsutbildningen enligt universitetslärarna?

7.3.1 Kulturtraditioner

Respondenterna i denna studie tydliggör en likartad syn på vilka som är de svenska kulturtraditionerna i friluftsliv. Kulturtraditionerna som universitetslärarna lyfter fram som de centrala momenten inom det svenska friluftslivet är klassisk vinterutbildning, förflyttning genom vandring och paddling och grundligt friluftsliv med allemansrätt, matlagning och lägerslagning. Respondenterna påtalar även vikten av att genomföra aktiviteter som syftar till rekreation, vilket flera påpekar utifrån deras egna uppfattning är den synen som det svenska traditionella friluftslivet handlar om.

Allt friluftsliv och, jag är övertygad om att man i skolan också pratar allemansrätten, och det är väl det som är pricken över i:et vad som gäller svenskt friluftsliv och kultur och de. Hade inte allemansrätten funnits hade det inte heller funnits någon svensk friluftskultur som hade varit så tydlig som den är idag, och också vinterfriluftsliv är oerhört populärt och väldigt traditions, alltså det finns ju inte mycket som är så populärt som vinterfriluftsliv...[,] verkligen traditionellt friluftsliv med pulkaåkning, fiska, längdskidåkning och utförsåkning (Intervjuperson 5).

Flera av respondenterna påtalar också att det finns en traditionell bild av hur dagens studenter ser på friluftsliv. Respondenterna exemplifierar med att individer som bedriver friluftsliv vandrar i fjällmiljö med en kikare och avnjuter den specifika miljön. Detta är även med stor

sannolikhet den traditionella bilden av en friluftsmänniska och att det eventuellt är den sanna svenska friluftslivstraditionen.

Så att, men det finns en väldigt stark naturtradition att friluftsliv är någonting man bara gör, men den är också mest inriktad mot rekreation...[,,,] Det är väl vårt kulturarv, men det är ju en livsstil för många också och så där (Intervjuperson 6).

Enligt respondenterna handlar det även exempelvis om de lugna upplevelserna och rekreation, istället för aktivitet med krav på prestation.

7.3.2 Betydelsen av kulturtraditioner i friluftsutbildningen

En av respondenterna anser att friluftslivsutbildningen inom lärarutbildningen påverkas av den starka friluftstraditionen som finns i Sverige. Trots att det svenska friluftslivet till stor del syftar till rekreation ser respondenten inget problem med det. Det handlar främst om att variera och förmedla de värden som är av betydelse för studenternas framtida yrkesval, vilket mycket väl kan göras genom att enbart vistas i och uppleva naturen. Respondenten tydliggör även lärarutbildningens ansvar att genomföra och låta studenterna uppleva traditionella friluftsmoment som paddling och vandring, detta för att studenterna i sin kommande yrkesroll ska ha förståelse för att friluftsliv inte behöver vara extremt. Friluftsliv kan vara att vandra i skogen och enbart njuta av dess miljö. Detta är något som även flera av respondenterna belyser vikten av presentera. Det vill säga ett friluftsliv som inte är så exklusivt som det många gånger kan ges föreställningar av genom den kommersiella marknaden, vilket för många bidrar till en uppfattning om att friluftsliv är något som kräver mycket tid och avancerad utrustning. Medan det i själva verket är en aktivitet eller en livsstil som vem som helst kan ta del av. Respondent 1 belyser även universitetens och lärarens förmedlande funktion av Sveriges starka friluftstradition. Detta kan skapa en förståelse för allas möjlighet till friluftsliv och dess olika värden för de kommande kulturbärande lärarna i idrott och hälsa, samt de elever som det möter i skolan.

Sen reflekterar vi om det kulturbärande ansvaret som man har på universitet när man utbildar lärare som är kulturbärare i vida bemärkelser. Och vi har ju vinterkulturen till exempel och det innebär att, för att återge all den här kulturen i skolan så måste en idrottslärare kunna på något sätt klara av skidåkning, skridskoåkning och fjällvandring i snön på skidor. Då återger vi den typ av vinterkultur som är väldigt stark förankrat i vårt land. Så vi har jobbat väldigt mycket med att låta våra idrottslärarkandidater bli kulturbärare (Intervjuperson 1).

Även respondent 2 är inne på intuitionens traditioner och dess påverkan på vilka kulturtraditioner som undervisningen baseras på. Respondenten menar att det undervisningsmaterial som används är ett ärvt material som genomförts under lång tid och därför är något som flera lärare får ta del av. Vilka kulturtraditioner som vävs in i utbildningen i friluftsliv har många gånger en påverkan av institutionens traditioner och de undervisande lärarnas egna intressen. Som exempel nämns en institution där mycket kompetens finns inom vinterutbildning vilket medför att vinterfriluftslivets kulturtraditioner får en större del av undervisningstiden. Flera av respondenterna påpekar dock att även om kulturtraditionerna har en stor del av deras friluftsliv undervisning synliggörs nackdelar när det handlar om tid och ekonomi.

Ja det försvårar ju på det viset att man kanske måste lite längre iväg och att det kostar då, och att det kräver tid, lång tid. Medans jag tror att det underlättar, att det på något sätt är givet vad man ska göra. Att man tar det för givet, att man ska gå ut på en vandring och man ska ut och åka skridskor och sådana saker. Det blir ju ändå tydligt vad man ska göra liksom, sen kostar det ju tid och pengar (Intervjuperson 2).

Majoriteten av universitetslärarna finner dock att de starka svenska kulturtraditionerna gynnar den friluftsliv undervisning som bedrivs, trots att det många gånger både är tidskrävande och en fråga om resurser. Respondenterna motiverar kulturtraditionernas inflytande på utbildningen utifrån att det är traditionella moment i undervisningssammanhang som på människors fritid. Respondenterna påvisar även kulturtraditionernas starka inflytande på utbildningens friluftsliv vilket medför en motivering till dess befinnande inom utbildningen.

Men det här tror jag beror oerhört mycket, liksom ja kulturer som finns, traditioner. På det här lärosätet har vi en haft friluftsliv som tradition, att det är självklart, att det är lärare som är iväg...[,]och vandrar med studenterna någonstans. Och då blir det svårt att ifrågasätta de...(Intervjuperson 3).

Samtidigt betonar respondenterna vikten av friluftsliv och dess kulturtraditioner i undervisningen samt den påverkan som det kan ha på den enskilda individen. Det är allmänt legitimt i samhället att säga att det friluftsliv som kan bedrivas många gånger ses som nyttigt för en ung människa. Det är sällan som kritik mot friluftsliv uppstår eftersom det i Sverige har en stark kulturell identifikation.

7.3.3 *Analys*

Likt föregående frågeställning är det ingen av respondenterna som belyser faktorer som kan relateras till de regulativa villkoren som handlar om redan formade lagar och regler, vilket även är till hjälp för tolkning och meningsskapande inom organisationen (Scott, 2008). Kanske är respondenterna redan väl förtrogna med vilka regler och riktlinjer som finns inom den specifika utbildningen? Detta gäller även de normativa villkoren som kan relateras till universitetens kursplaner som utgör riktmärken för hur undervisningen ska bedrivas. Scott (2008) behandlar även normernas existens, vilka kan skapa en trygghet och en utgångspunkt i hur den specifika organisationens verksamhet ska bedrivas. Trots detta synliggör resultatet att ingen av respondenterna anser att kursplanerna är en avgörande faktor gällande vilket innehåll som ska förmedlas i friluftsupervisningen. Istället framkommer kulturella villkor som en påverkande faktor och har ett större inflytande över vilket innehåll som ska premieras och vad som är möjligt utifrån organisationernas regler.

Av resultat framkommer det att samtliga universitetslärare har en gemensam syn på Sveriges kulturtraditioner och vilken betydelse de har för friluftsupervisningen. Respondenterna anser att Sveriges starka kulturtraditioner gynnar undervisningen i friluftsliv, trots att det många gånger blir en fråga om resurser. Scott (2008) skriver att genom de kulturer som finns inom organisationen skapas ofta en gemensam syn på vilka beteenden som förväntas. Detta synliggörs i vårt resultat genom att samtliga lärare har en samstämmig syn på kulturtraditionernas inflytande på utbildningen. Samtliga respondenter anser att kulturtraditionerna är en viktig del att belysa i utbildningen utifrån att det är traditionella moment och den centrala kärnan i det svenska friluftslivet. Detta synliggör även respondenternas tidigare erfarenheter och värderingar som medför ett perspektiv där friluftsliv och dess kulturtraditioner är något som alla människor har möjligheter till, samt något som kan vara av glädje hela livet. Vidare anser respondenterna att kulturtraditionerna bör ses som en självklarhet i utbildningen och något som inte behöver ifrågasättas.

De kulturella villkorens inflytande på kulturtraditionernas betydelse för friluftsupervisningen framkommer genom att respondenterna presenterar en enhetlig bild av institutionernas traditioner. De kulturella villkoren handlar om att det som inom en organisation tas för givet (Scott, 2008). Vilket utifrån resultatet kan ställas i relation till det innehåll som undervisningen i friluftslivet ofta utgår ifrån. Flera av respondenterna i undersökningen beskriver att innehållet i friluftslivsupervisningen ofta går i arv från tidigare kollegor. Det vill säga att undervis-

ningsmaterial är ett ärvt material som har genomförts under lång tid. Dock betyder inte detta att innehållet inte är reviderat, men det synliggör att det finns en stark påverkan av institutionens tidigare traditioner när det handlar om vilka moment som bör genomföras. Scott (2008) lyfter även fram uttrycket ”det sitter i väggarna”, vilket kan ställas i relation till vårt resultat gällande kulturtraditionernas långvariga inflytande och existens.

Kulturtraditionerna utgör en viktig del av de innehåll som behandlas i friluftsupervisningen, exempelvis vinterfriluftslivet som samtliga respondenter presenterat som ett lärorikt och viktigt moment i utbildningen. Momentet ses även som ett krav för att kunna ha en funktionell och eftertraktad utbildning. Detta är något som kan ses som en tvingande isomorfism, där olika informella krav och allmänna förväntningar bygger på de normer och värderingar som ses som lämpligt (Eriksson-Zetterqvist, 2009). Av resultatet framkommer det som tidigare nämnt att Sveriges starka kulturtraditioner ses som något viktigt att belysa under friluftsupervisningen, samtidigt som resultatet visar att respondenterna aktivt arbetar med att hitta nya pedagogiska metoder för att genom kulturtraditionerna skapa bra lärandetillfällen.

Vidare synliggörs även den mimetiska isomorfismen vilket handlar om att organisationen måste anpassa och efterlikna andra organisationer som verkar inom samma fält (Eriksson-Zetterqvist, 2009). Resultatet visar att det finns förväntningar på vilket innehåll som friluftsupervisningen ska ha, exempelvis vinterutbildningen i friluftsliv. Detta medför återigen att utbildningen i friluftsliv måste arbeta aktivt för att upprätthålla specifika kulturella traditioner som i samhället tas för givet i utbildningen. Vilket kan ses som ett krav för att locka stunder till utbildningen.

7.4 Hur ser universitetslärare som undervisar i friluftsliv vid idrottslärarutbildningar på friluftslivundervisningens innehåll i skolan?

7.4.1 Friluftsupervisningens utmaningar i skolämnet

Av intervjuerna framkommer det att flera av respondenterna ser en viss problematik i skolans undervisning i friluftsliv. Problematiken som synliggörs handlar om lärarens intresse och kunskaper i friluftsliv men även olika ramfaktorer som tid och om skolan är positiv till friluftsliv eller ej. Respondenterna tydliggör dock en samlad bild av hur deras föreställningar är angående vilken undervisning i friluftsliv som idag bedrivs ute i skolorna. Framförallt tydliggörs att innehållet och i vilken utsträckning friluftsliv bedrivs är väldigt varierat, vilket till stor del grundar sig i samtal med nuvarande studenter på lärarutbildningen i idrott och hälsa.

Det studenterna framförallt lyfter fram är att det främst är orientering som bedrivs i friluftsun-
dervisningen, men deras kunskaper i vissa fall anses bristande.

[,,] det jag tror sker generellt är orienteringsundervisning...[,] men däremot är jag inte så säker på att alla lär sig orientera. Det ser vi inte minst tecken på utav de studenter som kommer hit, det är väldigt många som inte alls har orienterat med hjälp utav karta och är väldigt osäkra (Intervjuperson 7).

[,,] det som signaleras ifrån studenterna är att de inte har haft friluftsliv, man har inte be-
drivit något friluftsliv under sin gymnasietid eller under sin högstadietid mer än kanske orientering (Intervjuperson 5).

Enligt majoriteten av respondenterna har detta medfört att momentet friluftsliv har drabbats negativt, vilket dock har lyfts fram och har fått ett allt större inflytande i styrdokumentet som togs i bruk 2011.

[,,] det finns inte samma utsträckning kanske, däremot efter 2011s läroplan så är det många flera lärare som ändå har lyft upp friluftsun-
dervisningen men de har ändå problem för det blir de här korta 40-minuterslektioner, och vad gör man då? Ja, man ställer upp några stormkök och så får de lära sig det. Det blir väldigt huggit, det är nog min uppfattning. Och sen vissa som har ett eget intresse som satsar på friluftslivet och kan, alltså de som känner att de själva har kunskaper i friluftsliv, de satsar också på friluftsliv tror jag, det är min uppfattning ... (Intervjuperson 2).

I och med införandet av de nya läroplanerna 2011, framkommer det av respondenternas svar att friluftsliv fått ett större utrymme men att det fortfarande finns en problematik i hur friluftsun-
dervisningen ska bedrivas.

7.4.2 Lärares undervisningskunskaper i friluftsliv

Respondenterna tydliggör att lärarnas kunskaper många gånger kan vara en bidragande faktor till att friluftsun-
dervisningen ute i skolorna blir lidande. Det framkommer även en bild om att universitetslärarna tror att många lärare runt om i skolans verksamhet är rädda för att avsätta den tid som undervisning i friluftsliv kräver. Vilket vid enstaka fall eventuellt hade krävt att tillsammans med rektor och övrig personal försökt skapa en förståelse för det utrymme och tid som friluftsliv kräver. Enligt respondenterna kan problemet dock vara att det är svårt att få den tid som krävs av andra lärare eller rektor för att utöva ett brett friluftsliv, eftersom lektionerna ofta är mellan 40-60 minuter. Respondenterna är samtidigt noga med att påtala att

momentet friluftsliv är ett kunskapskrav och ett ämne som samtliga anser vara viktigt. Bristen på tid, intresse eller kompetens gör enligt respondenterna att många lärare istället tar genvägar för att kunna genomföra friluftsliv i skolan.

[,,] vad jag har förstått så är det många lärare som uppfattar att friluftsliv är när man bara är ute. Alltså det är en friluftaktivitet eller utomhusaktivitet i friluftsliv. Till och med beachvolley och så (Intervjuperson 3).

Samtidigt är många av respondenterna även inne på att det bedrivs ett bra friluftsliv på skolorna. Där det även kan kopplas ihop med andra ämnen inom skolan, vilket på så sätt underlättar den tidsaspekt som tidigare har presenterats. Exempel som framkommer av intervjuerna är att arbeta ämnesöverskridande och använda friluftsliv som ett verktyg för djupare kunskaper inom natur- som samhällsfrågor, samtidigt som det ställer krav på att ledning och övrig personal måste vara villiga att samarbeta.

[,,] det stora problemet kanske egentligen är att man måste samverka, man måste samarbeta med andra för att få till det på ett, om man ska få till en bra kvalitet på friluftsliv i skolan så kan du inte liksom gå och göra någonting, utan du måste göra detta med stöd från ledningen till exempel (Intervjuperson 7).

Jag tror att det är viktigt att man diskuterar med andra som undervisar också, att man blir mera, ja använder sig av samverkansgrupper så att man mera kan planera och reflektera kring hur man faktiskt kan bedriva friluftsliv på olika sätt (Intervjuperson 4).

Flera av respondenterna belyser fördelen av att ha ett fungerande samarbete mellan olika ämnen och ger själva exempel som de blivit bekant med vid VFU-besök ute på skolorna. Respondenterna framhåller även det finns lärare som gör fantastiska saker med friluftsliv undervisningen. Bland annat en friluftsliv undervisning där eleverna får planera och förbereda inför friluftsmomentet som genomförs tillsammans med naturkunskapsämnet.

7.4.3 Friluftsliv undervisningens innehåll

Respondent 7 klargör att det är viktigt att individualisera och anpassa undervisningen i friluftsliv utifrån elevernas olika erfarenheter och kunskaper. Enligt respondenten görs detta i många andra moment inom idrott och hälsa, och borde därför även vara möjligt i de eventuellt okända friluftskontexterna.

Så därför måste det individualiseras i någon mening liksom det man gör, att det ska finnas lite möjligheter för olika verksamheter inom verksamheten. Alltså med olika syften kanske för alla vill inte liksom inte upp på en topp kanske, och ja men då behöver kanske inte alla gå upp på en topp. En del kanske vill gå och ströva längs med en bäck...(Intervjuperson 7).

Respondenterna ger även en samlad bild av hur friluftsupervisningen bör bedrivas och vilket innehåll som de anser kan tillämpas i undervisningen. Framförallt handlar exemplen från respondenterna om att lärare i idrott och hälsa bör ta vara på det närområdet som finns vid skolorna. Att lärare ofta gör en för stor sak av just friluftsliv, istället för att se till vilka möjligheter som närområdet kan bidra med.

[,,] mer försöka fokusera på det här med tillgänglighet i närområdet att man inte gör det till ett större spektakel...att man inte försöker att använda sig av det man har i närheten (Intervjuperson 4).

Vidare anser medparten av respondenterna att den centrala kärnan i skolans friluftsliv bör kretsa kring att få eleverna att tycka om att vistas och känna sig trygga i naturen. För att möjliggöra detta anser universitetslärarna att undervisningen i skolans friluftsliv bör rikta sig mot att ge eleverna redskapen för att klara sig i naturen. Det handlar framförallt om friluftaktiviteter som matlagning utomhus, olika metoder för att ta sig fram i naturen som paddling och vandring samt aktiviteter som kan kopplas till vinterfriluftsliv. Till exempel längdskidåkning. Respondenterna har även varit noga med att belysa vikten av att ha förståelser och kunskaper om allemansrätten, vilket är en central kärna i det svenska traditionella friluftslivet.

7.4.4 Analys

Av resultatet framkommer det att respondenterna anser att det finns flera olika faktorer som påverkar innehållet i skolans friluftsliv. Respondenterna lyfter fram aspekter som att friluftsliv har fått en allt större roll i kursplanerna för idrott och hälsa, trots detta anser flera av respondenterna att ämnet inte ges tillräckligt med tid. Istället måste dagens lärare i idrott och hälsa anpassa sig efter regulativa villkor som grund- och gymnasieskolans skollag och de regler som finns på de specifika skolorna (Scott, 2008). Detta medför att ett moment som friluftsliv som eventuellt kan behöva mer tid blir drabbat och att de komplexa och tidskrävande momenten inom friluftslivsupervisningen försvåras. Respondenterna tydliggör även att kursplaner och grund-och gymnasieskolans skollag belyser vikten av att ha en undervisning som passar alla, och förklarar därför att friluftsupervisningen bör individanpassas mer för att stärka fri-

luftslivet inom skolan. Detta relaterar vi till Scott (2008), som förklarar att de regulativa villkoren bidrar till att skapa mening med den undervisning som sker för samtliga elever.

För att underlätta den undervisning som sker i skolan anser respondenterna att lärarna bör fokusera på att anpassa sin undervisning till det närområde som finns. Resultatet visar att respondenterna anser att uppfattningen av vad som är en god friluftslivsundervisning i skolan ofta handlar om det exklusiva friluftslivet, dock bör den bilden förändras. Respondenterna jobbar i sin egen utbildning för att de blivande lärarna ska få en trygghet med att bedriva friluftslivsundervisning i närområdet och på så sätt lyckas genomföra friluftsliv i skolan på ett nytt sätt.

Scott (2008) skriver att de kulturella villkoren symboliserar den gemensamma syn och de likvärdiga värderingar som finns på den specifika organisationen, vilket utifrån friluftslivsundervisningen kan relateras till att ett exklusivt friluftsliv premieras och upplevs som den rätta friluftslivsundervisningen i grund- och gymnasieskolan. För att förändra friluftslivsundervisningens kulturella villkor i skolan, anser respondenterna att lärare bland annat ska anpassa sin undervisning till närområdet och tänka på att jobba ämnesöverskridande för att få mer tid och resurser att jobba med. Enligt Scott (2008) är de kulturella villkoren lättare att påverka än i jämförelse med de regulativa- och normativa villkoren, detta för att de framförallt utvecklas och konstrueras av individer. Genom att lärarna samverkar med andra lärare och strävar efter att bryta den traditionella bilden av friluftslivsundervisningen i skolan, skapas förutsättningar för att förändra friluftslivsundervisningens innehåll som under lång tid ”suttit i väggarna”. Scott (2008) talar om att de kulturella villkoren symboliserar saker som är för givet tagna, vilket enligt universitetslärarna är ett grundligt friluftsliv med fokus på allemansrätten. Detta synliggörs av att majoriteten av universitetslärarna anser att allemansrätten är den centrala kärnan i dagens friluftslivsundervisning i skolan, samt något som dagens lärarna i idrott och hälsa ser som något givet i undervisningen.

Genom resultatet har det framkommit att universitetslärarna anser att lärarna inom idrott och hälsa bör arbeta aktivt med att bedriva ett kvalitativt friluftsliv. I och med införandet av den ny skolreformen, som tog i bruk 2011, har friluftsliv fått en allt större del av innehållet i idrott och hälsa. Som Scott (2008) förklarar, handlar den tvingande isomorfismen om att organisationer på olika sätt anpassar och följer de politiska och statliga påtryckningarna, så som lagar och skolverkets nya styrdokument. Enligt respondenternas utsagor synliggörs en bild av att de

anser att undervisningen i friluftsliv på grund- och gymnasieskola är väldigt varierad, både när det handlar om vilket specifikt innehåll som bedrivs men även vilken kvalité friluftsun- dervisningen har. Respondenternas uppfattningar om grund- och gymnasieskolans friluftsliv har främst framkommit vid samtal med studenter som har varit ute på den verksamhetsför- lagda utbildningen. Även om det till viss del bedrivs ett bra friluftsliv, anser respondenterna att lärarna i idrott och hälsa måste arbeta aktivt med att utveckla och skapa bra lärotillfällen och sträva efter en mer likvärdig undervisning i skolans friluftsliv.

8. Diskussion

I denna del av studien kommer vi att med hjälp av syfte, frågeställningar, bakgrund, tidigare forskning och resultat att diskutera de ämnena som vi anser uppkommit som problematiska. Diskussionen är kategoriserad utifrån studiens frågeställningar för att underlätta för läsaren. Vidare forskning och en metoddiskussion kommer även att presenteras.

8.1 Resultatdiskussion

8.1.1 Hur beskriver och motiverar universitetslärare som undervisar i friluftsliv vid idrottslärover utbildningen i friluftsliv?

Resultatet synliggör att det finns en samstämmighet gällande hur friluftslivsutbildningen på lärarutbildnings motiveras och vilket innehåll som premieras. Respondenterna anser att den centrala kärnan i det svenska friluftslivet och det som bör påtalas under friluftslivsutbildningen är att det är något som den enskilda individen kan ägna sig åt hela livet. Likt respondenterna anser vi att friluftsliv bör ses som ett allt viktigare inslag i både människors vardag som i friluftslivsutbildning utifrån ett samhällsperspektiv. Någon form av friluftsliv är något som alla människor har möjligheter till att genomföra, det handlar dock om att ha kunskaper om det grundliga friluftslivet och känna sig trygg i den specifika miljön.

Av resultatet framkommer det att det finns en stark samstämmighet hos respondenterna gällande vilket innehåll som bör förmedlas i utbildningen. Respondenterna menar att mötet med naturen är det viktigaste med utbildningen och att kunna känna sig trygg i den natur som finns i närområdet. Genom detta ska studenterna utveckla sin kompetens i ett grundläggande friluftsliv, vilket medför att studenterna ges förutsättningar för djupare förståelse. Detta belyser även Larsson (2009) som åskådliggör vikten av att förbereda studenterna för det kommande yrkeslivet med de olika moment och situationer som de kommer att möta i sin framtida yrkesroll. Respondenterna har även en enhetlig syn gällande vilka specifika moment som ska belysas i utbildningen. Vidare framkommer även friluftslivsmoment i närområdet som ett viktigt moment samtidigt som känslan av trygghet i naturen framkommer som en central utgångspunkt i friluftslivsutbildningen. Samtliga universitetslärare anser även att utbildningen bör innehålla ett exklusivt friluftsliv. Det motiveras utifrån att studenterna behöver ha en större kompetens än de elever som de kommer möta i sin framtida undervisning. Genom att genomföra friluftsliv i mer utmanande miljöer, utmanas studenternas kunskaper samtidigt som det

ställs högre krav på reflektion och återkoppling utifrån begrepp som ledarskap, säkerhet och gruppdynamik. Enligt respondenterna är detta något som studenterna bör utsättas för och på så sätt kunna möjliggöra en djupare förståelse och kunskap. Vidare påtalar respondenterna att det exklusiva friluftslivet många gånger skapar positiva erfarenheter hos studenterna, vilket förhoppningsvis kan leda till ett större intresse för friluftsliv. Likt Backman (2008b) synliggör denna studie att det exklusiva friluftslivet i lärarutbildningen motiveras utifrån att väcka och skapa intresse för friluftsliv hos studenterna, samtidigt som friluftsliv i utmanande miljöer ställer högre krav på studenternas förmågor.

Likt Backman (2008b) visar denna studie att den exklusiva friluftsutbildningen är något som lärarutbildningen för idrott och hälsa ska värna om, genom att befinna sig i exklusiva miljöer och bedriva ett "riktigt friluftsliv" möjliggörs flera nya perspektiv på lärande. Dock kan man ifrågasätta mängden av exklusivt friluftsliv i lärarutbildningen eftersom innehållet sällan harmoniserar med friluftsupervisningen som sker på grund- och gymnasieskolorna runt om i Sverige. Trots detta visar studien att det exklusiva friluftslivet utgör en viktig del i friluftsmomentet på lärarutbildningen och bör utgöra grunden för den utbildningen som sker. Detta eftersom som framtida lärare behöver ha en allt djupare kompetens i friluftsliv för att kunna skapa intresse hos dagens elever. Samtidigt anser vi att friluftsutbildningen behöver fortsätta utveckla strategier för att ge studenterna färdigheter i att omsätta det "riktiga friluftslivet" till grund- och gymnasieskolans kontext.

För att möjliggöra professionella lärare i friluftsliv lägger flera av respondenterna även stor vikt vid att intrigera både praktik och teori i utbildningen. Backman (2008b) förklarar att de praktiska moment som friluftsutbildningen innefattar många gånger värderas högre än den teoretiska. Respondenterna påvisar dock att kopplingen mellan de teoretiska och praktiska friluftslivet bör göras tydligare och att möjligheterna till detta kan finnas i att jobba med den teoretiska och praktiska delen ihop. Detta är något som även vi ställer oss bakom, eftersom de teoretiska inom friluftsliv många gånger gör sig bättre i att uppleva och förstå än att bara läsa om.

8.1.2 Vilken betydelse har de svenska kulturtraditionerna inom friluftsutbildningen enligt universitetslärarna?

Av resultatet visar respondenterna en enhetlig syn gällande kulturtraditionernas betydelse i relation till momentet friluftsliv i lärarutbildningen. Resultatet visar att Sveriges kulturtradit-

ioner utgör centrala moment inom lärarutbildningens friluftsliv. Kulturtraditionerna som respondenterna framförallt belyser i utbildningen är klassiskt vinterfriluftsliv, allemansrätt, vandring, paddling men framförallt vistelse i naturmiljöer med fokus på rekreation. Samtliga respondenter anser även att friluftaktiviteter som syftar till rekreation främst ses som den svenska definitionen av friluftsliv, vilket har sin grund i Sverige långa friluftslivstradition. Likt studiens resultat anser Kvaløy (1970, 1978), Næss (1974) och Tordsson (1993) att utformningen av den friluftsupervisning som bedrivs i Norden ofta tar utgångspunkt ur den kultur och tradition som finns inom det specifika landet. Detta stärker även Eichberg & Jespersen (2001) med att tydliggöra att friluftslivets starka traditioner ofta är av stor betydelse när det handlar om utformningen på friluftsupbildningar. Likt respondenterna ser vi ingen problematik med att Sveriges kulturtraditioner har ett starkt inflyttande på friluftsupbildningen, istället anser vi att de svenska kulturtraditionerna i friluftsliv skapar förutsättningar för en bredd av aktiviteter som bygger på ett lärorikt innehåll. Dock anser vi att det även är viktigt att aktivt arbeta för utveckla den friluftsupbildning som ges idag. Även om de kulturtraditionerna som framkommer av resultatet speglar det svenska friluftslivets centrala kärna, bör undervisningen var öppen för nya moderna friluftsinfluenser.

I och med att samhället ständigt förändras och utvecklas medför det att människor söker nya utmaningar. Studien visar att det kan vara viktigt med nya influenser i friluftsupbildningen, även om de svenska kulturtraditionerna enligt respondenterna bör utgöra grunden. För att skapa möjligheter för ett långvarigt intresse anser vi att universitetslärare som grund- och gymnasielärare i friluftsliv måste arbeta för att locka dagens elever och studenter genom friluftsupaktiviteter som kan medföra och stimulera det livslånga friluftsupintresset. Vi anser likt Brown & Fraser (2009) och Lynch & Moore (2009) att utvecklingen av friluftsliv som riktar sig allt mer mot spänning och äventyr går att ifrågasätta utifrån ett svenskt friluftslivsperspektiv. Vidare anser vi att dagens utbildning och undervisning i friluftsliv ska utgå ifrån Sveriges starka kulturtraditioner för att bibehålla dess egenvärde, samtidigt som utbildare och undervisande lärare i friluftsliv behöver arbeta vidare med aktiviteter och moment som lockar dagens barn och ungdomar till friluftsliv. I förhållande till resultatet anser vi likt Odden (2008) att sportifieringen av traditionella friluftsupaktiviteter bör utnyttjas i friluftsupervisningen för att få dagens barn och ungdomar intresserade av friluftsliv.

Genom samhällsupvecklingen och behovet av ett mer utmanande friluftsliv synliggör resultatet att kulturtraditioner som exempelvis paddling, vandring och ett exklusivt vinterfriluftsliv

som undervisas på lärarutbildningen är berättigat. För att kunna genomföra större och mer spännande aktiviteter ska lärarstudenter i idrott och hälsa ha en djupare kompetens än de elever som berörs av friluftsupervisningen. Genom att lärarstudenter i idrott och hälsa har genomfört en exklusiv friluftsupervisning skapas en djupare förståelse för vilket innehåll som kan nyttjas i friluftsupervisningen i skolan. Resultatet synliggör dock att det inte enbart handlar om att utföra exklusiva och krävande moment i en utmanande friluftsmiljö, utan det handlar mer om att skapa intresse hos eleverna och ge förutsättningar samt trygghet för att själva kunna bedriva ett utmanande friluftsliv på fritiden. Vilket även vi anser borde vara möjligt genom att utnyttja den naturen och de resurser som finns i närområdet intill den specifika skolan.

8.1.3 Hur ser universitetslärare som undervisar i friluftsliv vid idrottslärarutbildningar på friluftslivundervisningens innehåll i skolan?

Av resultatet framkommer det att respondenterna anser att det finns en viss problematik med friluftsupervisningen i skolan. Likt Backman (2010) belyser respondenterna att undervisningen ofta kan bli lidande eftersom den kan behöva ett specifikt friluftsmaterial samtidigt som ramfaktorer kan försvåra genomförandet. Undervisning i friluftsliv kan även vara svårt att genomföra i skolan, vilket ofta uppfattas som tidskrävande eftersom lärare och elever behöver ta sig till nya miljöer. Respondenternas uppfattningar av friluftsupervisningen som sker på grund- och gymnasieskolorna är även väldigt varierad, vilket till stor del kan bero på lärarens kunskaper och friluftsupervisningsintresse. Trots att respondenterna är positiva till att friluftsliv fått en större roll i de nya styrdokumenterna, Lgy 11 och Lgr 11, förklarar respondenterna att bristen av tydliga mål och moment många gånger kan leda till en bristfällig undervisning i friluftsliv. Detta stärks av Backman (2011) som påvisar att de svårtolkade begreppen inom momentet friluftsliv medför en splittrad undervisning i friluftsliv.

För att säkerställa att undervisningen i friluftsliv bedrivs med kvalitet och likvärdighet anser respondenterna att friluftslivet i skolan bör anpassas till närområdet runt skolorna. Respondenterna anser att lärarna ofta gör för stor sak av friluftsupervisningen, istället för att se till vilka möjligheter det finns i närområdet. Om friluftsupervisningen anpassas till närområdet kan det enligt respondenterna leda till att lärarna utvecklar och lättare anpassar friluftsupervisningen till skolan och på så sätt ger friluftsliv det utrymme i undervisningen som det ska ha. Likt resultatet synliggör Backman (2004) bristen på ett fungerande friluftsliv och att grundskolelever i Sverige har få kunskaper i friluftsliv. Detta framkommer även i resultatet

eftersom respondenterna har liknande uppfattningar gällande bristen på friluftskunskaper, vilket har framkommit av studenterna på lärarutbildningen. Enligt respondenterna är det framförallt är orientering som genomförs under friluftsupervisningen i skolan, vilket bör ses som problematiskt. Backman (2011a) menar att denna hopslagning mellan orientering och friluftsliv medför att eleverna riskerar att gå miste om själva naturmötet, vilket kan leda till sämre kunskaper i friluftsliv. Likt respondenterna anser vi att denna uppdelning kan ha sin grund i att flertalet av dagens lärare idrott och hälsa har både bristande intresse och dåliga kunskaper gällande det naturupplevelseinriktade friluftslivet, vilket inte heller gynnas av de dåliga förutsättningarna som friluftsupervisningen har ute bland skolorna.

Samtliga respondenter anser dock att syftet med friluftslivsupervisningen i skolan bör vara att ge eleverna möjligheter och kunskaper för att känna sig trygga i naturen. De aktiviteterna som respondenterna anser lämpliga för friluftsupervisningen är ett grundläggande friluftsliv där fokus bör riktas mot matlagning och vistelse i natur samt olika förflyttningsmetoder. Vidare är de även tydliga med allemansrätten som utgör den centrala kärnan i det svenska friluftslivet. Problematiken som synliggörs genom den allt mer utmanade friluftstrenden är att det många gånger kan vara svårt att genomföra på friluftsupervisningen i skolan, eftersom faktorer som kompetens, tid och resurser försvårar friluftsupervisningen. Trots detta anser vi att det är viktigt att lärare i idrott och hälsa arbetar aktivt för att utveckla möjligheterna för eleverna att få testa på olika friluftsmoment i undervisningen. Likt andra moment i idrott och hälsa är det viktigt att följa det som i dagens samhälle upplevs intressant och spännande för att få elever intresserade och nyfikna på att själva bedriva någon form av friluftsliv. För att möjliggöra det krävs det att lärare i idrott och hälsa motiverar och utmanar eleverna med nya och aktuella friluftsinfluenser. Vi anser likt respondenterna att ett sådant innehåll är något som borde vara möjligt att genomföra i skolan med en kvalité som medför goda förutsättningar för elevernas lärande och intresse.

Genom att använda ett grundläggande friluftsliv tillsammans med äventyrsrelaterade och utmanande inslag, anser vi likt respondenterna att det kan vara tillräcklig att använda sig av den miljön som finns närheten av skolan. Studien visar även undervisningen i skolans friluftsliv inte alltid behöver sträva efter att utöva friluftsliv i någon specifik friluftskontext. Istället bör lärare i idrott och hälsa främst sträva efter att skapa förutsättningar för eleverna att kunna bedriva friluftsliv, vilket kan innebära att man genom ett skolgårdsrelaterat friluftsliv ger eleverna förutsättningar för att känna sig trygga i en framtida friluftsmiljö. Genom att ge eleverna

grundläggande kunskaper i lägerslagning eller matlagning i en trygg miljö som på skolgården, skapas förutsättningar för att senare kunna bedriva friluftsliv i mer utmanande miljöer men med fokus på naturmöte och rekreation.

8.2 Vidare forskning

I denna studie har syftet varit att undersöka hur universitetslärare ser på kulturtraditioner och vilken påverkan som dessa har i relation till friluftsliv i idrottsläroarutbildningen. Efter att studien har genomförts har det framkommit ett intressant område som kan undersökas vidare.

En intressant fortsättning i ämnet kulturtraditioner hade varit att undersöka hur dagens lärarstudenter uppfattar de kulturtraditioner som avspeglar sig i friluftsutbildningen. Genom en sådan undersökning hade en jämförelse mellan universitetslärares syn och erfarenheter kunnat ställas i relation till dagens blivande lärare i idrott och hälsa. Hur ser den yngre generationen idrottsläroarstudenter på kulturtraditioner i friluftsliv? Framkommer det likheter eller olikheter gällande vad som definieras som friluftsliv?

En annan aspekt som hade varit intressant att undersöka är hur verksamma lärare i idrott och hälsa ser på sportifieringen som blir allt tydligare inom friluftsliv. Hur kan friluftslivets sportifiering nyttjas för att motivera dagens elever till friluftsliv?

8.3 Metoddiskussion

Vårt metodval utgår ifrån en kvalitativ studie där tanken var att intervjua en lärare från varje universitet i Sverige som har en idrottsläroarutbildning. Då vår studie baseras på intervjuer med universitetslärare har urvalet i studien varit begränsat till åtta olika universitet runt om i landet, detta eftersom det endast är de åtta som har en idrottsläroarutbildning. För att komma i kontakt med de lärare vi sökte skickades tidigt ett mail ut för att se om det fanns något intresse bland lärarna att medverka i vår studie och i så fall när en intervju skulle lämpa sig bäst. Eftersom att respondenterna i intervjuerna fanns runt om i hela landet valde vi att genomföra intervjuerna via Skype eller telefon eftersom vi hade en begränsad tid att genomföra studien. Vi kom i kontakt med alla universitet men det var tyvärr bara sju av universiteten som hade möjlighet att medverka i studien.

Under intervjuerna använde vi en intervjuguide för att garantera att vi fick med det som vi ansåg vara relevant för studien. Intervjufrågorna som vi hade med till intervjuerna skapade en god och relevant empiriinsamling som gjorde det möjligt att genomföra denna studie. För att

studien skulle blivit än mer utförlig skulle vi vilja ha haft en representant från alla Sveriges 8 universitet med lärarutbildning i idrott och hälsa, detta även för att få ett så stor empirisamling som möjligt. Men i förhållande till utbudet av relevanta universitet är vi nöjda över hur utfallet blev. Vid sammanställningen av empirin märkte vi under transkriberingen att pauser, skatt och omtagande av meningar var något som försvårade transkriberingen. Vid vår resultatredovisning blev det viktigt att lyckas få ut det som var viktigast för studien, eftersom empirin blev stor gällde det för oss att konkretisera vad vi verkligen ville undersöka utifrån syfte och frågeställningar. Detta för att kunna skapa ett läsbart och hållbart resultat för studien.

Bryman (2011) skriver att semi-strukturerade intervjuer möjliggör att vi som forskare kan lägga till frågor för att fylla ut det svar som ges. Vi noterade att detta är något som försvårades under intervjuerna eftersom de genomfördes via Skype och telefon. Detta medförde att det blev opersonligt och svårt med hur samtalet fördes mellan oss och respondenterna. Genom att vi istället hade haft mer tid och resurser för att kunna genomföra personliga intervjuer med respondenterna anser vi att förutsättningar för djupare och bättre samtal hade kunnat möjliggjorts.

8.4 Konklusion

Utgångspunkten för studien bygger på skolans friluftslivsundervisning och dess problematik samt att momentet är både otydligt och tolkningsbart. Utifrån vår tidigare studie om bedömning och betygsättning i skolans friluftslivsundervisning synliggjordes att kulturtraditionerna var en viktig och gemensam nämnare för undervisningens innehåll. Vårt intresse i denna studie har därmed varit att undersöka hur företrädare i form av lärare vid idrottslärarutbildningar ser på kulturtraditioner och dess påverkan i relation till friluftsliv i utbildningen.

Respondenterna i studien utgörs av universitetslärare som undervisar i momentet friluftsliv på lärarutbildningar runt om i Sverige. Samtliga respondenter har en lång och positiv erfarenhet av friluftsliv, vilket i studien även synliggörs genom samstämmiga värderingar och en likvärdig bild av hur friluftsliv i utbildningen bör bedrivas. Av resultat framkommer dock att det finns flera faktorer som har inflytande över friluftslivets utformning. I mötet med respektive universitet synliggjordes deras starka traditioner och de normer som finns inom organisationen, vilket till stor del grundar sig i Sverige starka kulturtraditioner och samhällsliga värderingar. Traditionerna och strukturen inom organisationen har vuxit fram under lång tid och

bygger främst på universitetslärares egna erfarenheter och kompetens, vilket stärker relevansen av organisationens sociala konstruktion.

Utifrån resultatet tydliggörs kulturtraditionernas starka betydelse för utbildningen i friluftsliv. Enligt samtliga respondenter bör de svenska kulturtraditionerna i friluftsliv utgöra den centrala kärnan i utbildningen, samtidigt som utbildningen aktivt arbetar med nya influenser för att motivera studenterna till friluftsliv. Av resultatet framkommer även att respondenter anser att studenterna på lärarutbildningen behöver ha en större kompetens i friluftsliv än eleverna de kommer möta i sitt kommande yrkesval, vilket skapar argument för universitetslärares att bedriva ett exklusivt friluftsliv i utmanande miljöer. Respondenter anser dock att friluftsun- dervisningen på grund- och gymnasieskolan främst bör inrikta sig mot ett grundläggande friluftsliv i närområdet med syftet att skapa förutsättningar för eleverna att finna glädje och känna sig trygga i naturen.

Litteraturförteckning

Ahrne, G. (1990) Agency and organizations: towards an organizational theory of society.

London: Sage.

Ahrne, G (1994) Social organizations. Interactions inside, outside and between organizations.

London: Sage.

Ahrne, G. (1999) Organisationer och människor. I Ahrne, G. & Hedström, P. (red)

Organisationer och samhälle: Analytiska perspektiv. Lund: Studentlitteratur.

Ahrne, G. & Hedström, P. (1999) (red) Organisationer och samhälle: Analytiska perspektiv.

Lund: Studentlitteratur.

Andkjær, Søren (2012). A cultural and comparative perspective on outdoor

education in New Zealand and friluftsliv in Denmark. *Journal of Adventure*

Education & Outdoor Learning. Vol. 12, No. 2, June 2012, ss. 121-136

Andkjær, S. (Ed.). (2005). Friluftsliv under förändring [Friluftsliv changing]. Slagelse:

Bavnebanke

Backman, Erik, Larsson, Håkan & Redelius, Karin (2004). *Mellan nytta och nöje: bilder av*

ämnet idrott och hälsa. Stockholm: Idrottshögskolan

Backman, Erik (2004b). *Är det inne att vara ute? – en studie av*

friluftaktiviteter bland ungdomar. Rapport 3 i serien Skola-Idrott- Hälsa.

Stockholm: Lärarhögskolan

Backman, Erik (2008a). Vad följer av friluftundervisningen i

idrottläroverutbildningen? – ett bidrag till diskussionerna om villkoren för

undervisning i friluftsliv på grundskola och gymnasium. *Tidskrift i Idrott och*

hälsa, 2008, nr 1, ss.16-19

Backman, Erik (2008b). What is valued in *friluftsliv* within PE teacher

education? – Swedish PE teacher educators' thoughts about *friluftsliv* analysed through the perspective of Bourdieu. *Sport, education and Society*. Vol 13, no 1, February 2008, pp 61-76

Backman, Erik (2010). *Friluftsliv in Swedish Physical Education – a Struggle of Values. Educational and Sociological Perspectives*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.

Backman, Erik (2011a). Friluftsliv: a contribution to equity and democracy in Swedish PE? – An analysis of codes in Swedish PE curricula. *Journal of Curriculum Studies*, Vol 43, No 2, April 2011, pp. 269-288

Backman, Erik (2011b). What controls the teaching of friluftsliv? Analysing a pedagogic discourse within Swedish physical education. *Journal of Adventure Education & Outdoor learning*. Vol 11, No 1, June 2011, ss. 51-65

Bentsen, Peter, Andkjær, Søren & Ejbye-Ernst, Niels (2009). *Friluftsliv. Natur, Samfund og Pædagogik*. København: Munksgaard

Berg, Gunnar (2003). Att förstå skolan. En teori om skolan som institution och skolor som organisationer. Lund: Studentlitteratur.

Berger, P.& Luckmann, T. (1991/1979). The social construction of reality: a treatise in the sociology of knowledge. Harmondsworth: Penguin books.

Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas [1966] (1998). [The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge] Kunskapssociologi: Hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet. 2. uppl. Stockholm: Wahlström & Widstrand.

Brown, M., & Fraser, D. (2009). Re-evaluating risk and exploring educational alternatives. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 9(1), 61–77.

- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Uppl. 2. Malmö:
Liber A. Bryman, Alan (2008). *Social research methods*. 3. ed. Oxford: Oxford University Press
- Eichberg, H., & Jespersen, E. (2001). *De grønne bølger: træk af natur- og friluftslivets historie* [The green waves—perspectives on the history of friluftsliv]. København: DGI
- Eriksson-Zetterquist, Ulla, Kalling, Thomas & Styhre, Alexander (2006). *Organisation och organisering*. 2., [utök.] uppl. Malmö: Liber
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik
- Fisker, H. J. (2005). Unges friluftsliv—en moderne, en traditionel og en posttraditionel måde at dyrke friluftsliv som personligt, socialt og kulturelt reflektivt identitetsprojekt [Youth recreation—one modern, one traditional and one post-traditional mode of outdoor recreation as a personally, socially and culturally reflexive identity project]. In S. Andkjær (Ed.), *Friluftsliv under forandring—en antologi on fremtidens friluftsliv* [Friluftsliv changing—anthology on the future of friluftsliv] (pp. 98–114). Slagelse: Bavnebanke
- Fredman, Peter, Stenseke, Marie, Sandell, Klas & Mossing, Anders (red.) (2013). *Friluftsliv i förändring [Elektronisk resurs] : resultat från ett forskningsprogram : slutrapport*. Stockholm: Naturvårdsverket Tillgänglig på Internet: <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6547-8f.pdf>
- Hansen-Ketchum, P. Marck, P. Reutter, L. & Halpenny, E. (2010). *Strengthening access to restorative places: Findings from a participatory study on engaging nature in the promotion of health*. *Health & Place*. Vol. 17, 2011.

- Henriksson, Fredrik, Karlsson, Anton (2014). *Friluftsliv i idrott och hälsa En kvalitativ studie av friluftsliv i gymnasieskolan och hur undervisningen sker, samt vad som bedöms och betygsätts*
- Johansson, R. (2002) Nyinstitutionalismen inom organisationsanalysen. Lund: Studentlitteratur.
- Kvaløy, S. (1970). Økokrise, natur og menneske. En innføring i økosofi og økopolitikk [Ecological crisis, nature and human. An introduction to ecosophy and ecopolitics]. Trondheim: Tapir.
- Kvaløy, S. (1978). Industrivækstsamfunnet—perspektiv for et økologisk orientert friluftsliv [The industrial-growth society—perspectives to an ecologically-oriented friluftsliv]. In G. Breivik (Ed.), *Friluftsliv—fra Fridtjof Nansen til våre dager* [Friluftsliv—from Fridtjof Nansen to the present day] (pp. 206–211). Oslo: Universitetsforlaget
- Larsson, Lena (2009). *Idrott – och helst lite mer idrott. Idrottsläroverstudenternas möte med utbildningen*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.
- Lugg, A., & Martin, P. (2001). The nature and scope of outdoor education in Victorian schools. *Australian Journal of Outdoor Education*, 5(2), 42-48.
- Lundvall, Suzanne (2011). Friluftsliv i skola och på lärarutbildning. I Lundvall, Suzanne (red.) *Lärande i friluftsliv. Perspektiv och ämnesdidaktiska exempel*. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan, ss. 13-24
- Lynch, P., & Moore, K. (2009, April 14–18). Adventures in paradox. Paper presented at the International Outdoor Education Research Conference, Bendigo, Australia.
- Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011. (2011). Stockholm: Skolverket (a)

- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. (2011). Stockholm: Skolverket (b)
- Maller, C. (2009). *Promoting children's mental, emotional and social health through contact with nature: a model*. Health Education. Vol. 109, No 6, 2009
- Mitten, D. (2009). *The healing power of nature: The need for nature for human health, development, and wellbeing*. A 150-year international dialogue conference jubilee celebration. North Troendelag university college, Levanger, Norway. September 14-19, 2009.
- Næss, A. (1974). *Økologi, samfunn og livsstil. Utkast til en økosofi [Ecology, society and lifestyle. Suggestions for ecosophy]*. Oslo: Universitetsforlaget.
- North, D.C. (1990) *Institutions, Institutional change and Economic Performance*: Cambridge: Cambridge University Press.
- Odden, Alf (2008). *Hva skjer med norsk friluftsliv? En studie av utviklingstrekk i norsk friluftsliv 1970-2004*. Doktorsavhandling. Norges teknisknaturvitenskapelige universitet
- Patel, Runa & Davidson, Bo (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Penney, D., & Jess, M. (2004). *Physical Education and Physically Active Lives: A Lifelong Approach to Curriculum Development*. Sport, Education and Society, 9(2), 269-287.
- Sandell, Klas & Sörlin, Sverker (red.) (2008). *Friluftshistoria: Från "hårdande friluftslif" till ekoturism och miljöpedagogik*. Stockholm: Carlssons förlag
- Schantz, Peter & Silvander, Ulf (2004). *Forskning och utbildning inom friluftsliv*. Stockholm: FRISAM

Scott, R. W. (2008). *Institutions and organizations: Ideas and interests*: Sage.

Skolöverstyrelsen (1980). *Läroplan för grundskolan*. Stockholm:

Utbildningsförlaget

Skolöverstyrelsen (1987). *Läroplan för gymnasieskolan, Lgy 87*. Stockholm:

Utbildningsförlaget

Timken Gay L. & McNamee Jeff (2012). New Perspective for Teaching

Physical Education: Preservices Teachers' Reflection on Outdoor and

Adventure Education. *Journal of Teaching in Physical Education*, Vol 31

Issue 1, pp. 21-38

Tordsson, B. (1993). Perspektiv på friluftslivets pedagogikk [Perspectives on the pedagogics of friluftsliv] (Thesis). Norges Idrettshøgskole, Oslo.

Utbildningsdepartementet (1994a). *Läroplaner för de obligatoriska och*

frivilliga skolformerna, Lpo94/Lpf 94. Stockholm: Utbildningsdepartementet

Wattchow, B., & Brown, M. (2011). *A Pedagogy of Place*. Clayton: Monash University publishing.

Yttergren, Leif. (1996) *Friluftsliv i förändring*. Stockholm: Idrotteket. ISSN: 1400-5131

Internetkällor

Fredman, Peter & Hedblom, Marcus (2015). Friluftsliv 2014 [Elektronisk resurs] Nationell undersökning om svenska folkets friluftsvanor. Stockholm: Naturvårdsverket

Tillgänglig på Internet

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:naturvardsverket:diva-6532> [2016-10-24]

SFS 2003:460 Lag om etikprovning av forskning som avser människor. Tillgänglig:

<http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk->

[forfattningssamling/lag-2003460-om-etikprovning-av-forskning-som_sfs-2003-460](http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003460-om-etikprovning-av-forskning-som_sfs-2003-460) [

2016-11-1]

Vetenskapsrådet (2011). *God forskningssed*. Vol. 2011:1.

Tillgänglig:

<http://www.vr.se/download/18.3a36c20d133af0c12958000491/1340207445825/God+forskningssed+2011.1.pdf> [2016-10-25]

Bilaga A –Styrdokument

I årskurs 1-3

Friluftsliv och utevistelse

- Att orientera sig i närmiljön och enkla kartors uppbyggnad. Begrepp som beskriver rumsuppfattning.
- Lekar och rörelse i natur- och utemiljö.
- Allemansrättens grunder.
- Säkerhet och hänsynstagande i samband med lekar, spel och vid natur- och utevistelser.

(Skolverket, 2011 a, s. 50)

I årskurs 4-6

Friluftsliv och utevistelse

- Att orientera i den närliggande natur- och utemiljön med hjälp av kartor. Kartors uppbyggnad och symboler.
- Lekar och andra fysiska aktiviteter i skiftande natur- och utemiljöer under olika årstider.
- Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten.
- Säkerhet och hänsynstagande vid träning, lek, spel, idrott, natur- och utevistelser.
- Badvett och säkerhet vid vatten vintertid. Hantering av nödsituationer vid vatten med hjälpredskap.

(Skolverket, 2011 a, s. 50)

I årskurs 7-9

Friluftsliv och utevistelse

- Att orientera i okända miljöer med hjälp av kartor och andra hjälpmedel för positionering.
- Hur olika friluftslivsaktiviteter kan planeras, organiseras och genomföras.

- Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten.
- Kulturella traditioner i samband med friluftsliv och utevistelse.
- Badvett och säkerhet vid vatten vintertid. Hantering av nödsituationer i och vid vatten med alternativa hjälpredskap, enligt principen för förlängda armen.
(Skolverket, 2011 a, s. 51)

Lgy 11

Friluftsliv – Idrott och hälsa 1

- Motions-, idrotts- och friluftaktiviteter som utvecklar en allsidig kroppslig förmåga.
- Utemiljöer och naturen som arena för rörelseaktiviteter och rekreation.
- Metoder och redskap för friluftsliv.
- Säkerhet i samband med fysiska aktiviteter och friluftsliv.
- Åtgärder vid skador och nödsituationer, till exempel livräddande aktiviteter v blödning och drunkningstillbud.

(Skolverket,2011 s.84-85)

Bilaga B – Intervjuguide

Friluftsliv

- 1) Vad har du för erfarenheter av friluftsliv?
 - På fritiden
 - Professionellt
- 2) Hur länge har du undervisat i friluftsliv på universitetsnivå?
- 3) Vad gjorde att du började undervisa i friluftsliv på ditt lärosäte?
 - Hur blev du ”utvald”?
- 4) Hur ser du på friluftslivundervisningen på universitet?
 - Motivera val och beskriv gärna innehåll
- 5) Hur bestäms vilket innehåll undervisningen i friluftsliv ska innehålla?
 - Läroplaner
 - Institutionen
 - Traditioner
- 6) Hur ser medelstilledningen ut för dagens undervisning i friluftsliv?
 - Har den ökat/minskat?
- 7) Vilka signaler uppfattar du från riksdag och regering gällande friluftslivutbildningen?
 - Hur hanteras dem?
- 8) Hur såg upplägget i din senaste kurs i friluftsliv ut på universitetet?
 - Innehåll
 - Utförande
- 9) Utifrån vad motiverar du lärarstudenter till friluftsliv?
 - Varför anser du att friluftsliv är viktigt?
- 10) Vad tror du lärarstudenter tar med sig till sin framtida roll som lärare i idrott och hälsa utifrån friluftslivundervisningen?
 - Erfarenheter
 - Kunskaper
- 11) Hur anser du att friluftslivutbildningens innehåll kan anpassas till grund- och gymnasieskola?
- 12) Vilken friluftslivundervisning uppfattar du sker ute i skolorna?
- 13) Vilken friluftslivundervisning anser du bör bedrivas i skolorna?

- 14) Hur uppfattar du att de svenska kulturtraditionerna speglar sig i friluftsupervisningen?
- Synliggörs det i din undervisning?
 - Varför anser du att dem finns?
- 15) Vad uppfattar du påverkar friluftsupervisningen som bedrivs i skolan?
- 16) Hur ser du på Sveriges kulturtraditioner utifrån ett undervisningsperspektiv friluftsliv?
- Gynnar undervisningen?
 - Försvårar undervisningen?
- 17) Vilka kulturtraditioner anser du behöver behandlas i utbildningen?
- Finns dessa kulturtraditioner?
 - Vilka är isåfall viktiga?
 - Varför?
- 18) Hur ser du på progressionen i utbildningens friluftsliv utifrån ett historiskt perspektiv?
- Bra eller dåligt?
 - Hur har/sker fördjupningen/spetsningen?
 - Varför är just det viktigt?
- 19) Vad anser du är den främsta utmaningen med att bedriva friluftsliv i lärarutbildningen?
- Vad är dess status i förhållande till de andra momenten?

Bilaga C – Intresseförfrågan

Hej!

Vi är två studenter som läser sista året på ämneslärarprogrammet för gymnasiet i idrott och hälsa. Vi läser vid Linnéuniversitet i Växjö, och har nu kommit fram till skrivandet av vårt examensarbete. Vi har båda sedan tidigare ett brinnande intresse för friluftsliv och utevistelser i alla olika typer av miljöer och aktiviteter. I och med vårt intresse för friluftsliv, både på vår fritid och i skolan, har flera intressanta frågor uppkommit under vår utbildning i idrott och hälsa som vi vill fördjupa oss ytterligare i nu när möjligheten ges.

Syftet med studien är att undersöka hur företrädare i form av lärare vid idrottslärarutbildningar ser på kulturtraditioner och dess påverkan i relation till friluftsliv i utbildningen.

Undersökningen kommer gå till på följande vis:

Intervjun önskas genomföras via Skype och samtidigt spelas in för att senare underlätta vid transkribering. Det innebär att vi tillsammans bestämmer ett datum och tid för intervju som lämpar sig bra för ett samtal i lugn och ro. Intervjun bygger på en semistrukturerad intervju vilket innebär att vi kommer att utgå ifrån 19 intervjufrågor och utifrån dessa styra samtalet efter relevans. Förhoppningarna är att kunna genomföra intervjuerna under november (gärna under v. 45-48). Intervjun kommer att vara cirka 40-60 minuter.

De givande svar vi hoppas få av er kommer vi använda oss av i vårt examensarbete. Alla som deltar i undersökningen kommer givetvis vara anonyma och era svar kommer enbart behandlas i vårt examensarbete. Ni har även möjlighet att avbryta intervjun och avsluta ert deltagande när som.

Vi hoppas på ett positivt intresse för vår studie och ser fram emot ett intervjutillfälle där vi kan presentera vår undersökning vidare!

Fredrik Henriksson: fh222dx@student.lnu.se / 0768-50 58 72

Anton Karlsson: ak222qp@student.lnu.se / 0768-44 95 24

Med vänliga hälsningar

Fredrik Henriksson och Anton Karlsson